

500 K. M. hoog! — Het Astronomen-Congres te Potsdam. — De ramp van de „R 38”. — De Weekmarkt te Deventer. — De behandeling van open wonden.

No. 9  
(35)  
31 Aug.  
1921.  
PER NUMMER  
20 CENT.  
VOOR WEEK-  
ABONNÉ'S  
17½ CENT.

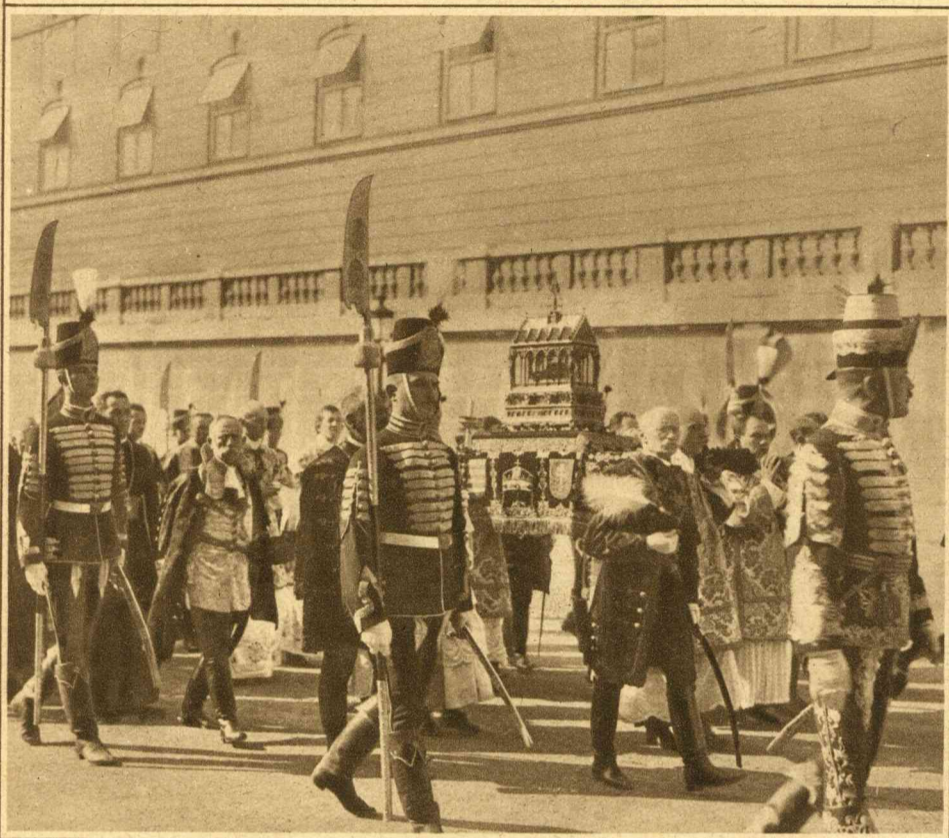
# Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

PRIJS  
PER  
KWARTAAL  
f 2.25  
FRANCO  
PER POST  
f 2.50

## DE SINT-STEFANUSDAG TE BOEDAPEST



De Sint-Stefanusdag is de grootste nationale feestdag van Hongarije. Op dien dag herdenkt men namelijk Koning Stefanus, die de eerste christelijke vorst van Hongarije was. Dit jaar heeft men den Stefanusdag al met bijzondere plechtigheid en luister gevierd. Wat niet te verwonderen is, want de Hongaren komen meer en meer tot de overtuiging dat hun land dan alleen weer tot bloei zal komen, als het volgens de principes van den Heiligen Stefanus geregeerd wordt. — Onze foto's geven, hierboven, links: De schrijn waarin de hand van den H. Stefanus geborgen is. Rechts: Admiraal Horthy (X), regent van Hongarije. Naast hem Aartshertog Jozef.



Links: Hongaarsche gravinnen in de nationale dracht begeben zich naar de St.-Stefanuskerk. Rechts: Het gebed voor het monument van St. Stefanus.

# 500 K.M. HOOG

DOOR W. POTTUM

**O**nze warme, droge zomer heeft ons meer dan anders de weerberichten doen nagaan, er is een zekere belangstelling waar te nemen in alles wat met 't weer samenhangt en als we dan gewaar worden, dat onze meteorologen slechts vage of heel geen vermoedens hebben waar die hitte toch vandaan komt en waarom de regen door afwezigheid schittert... roepen we al heel spoedig: maar weten die geleerde heeren dan niets?!

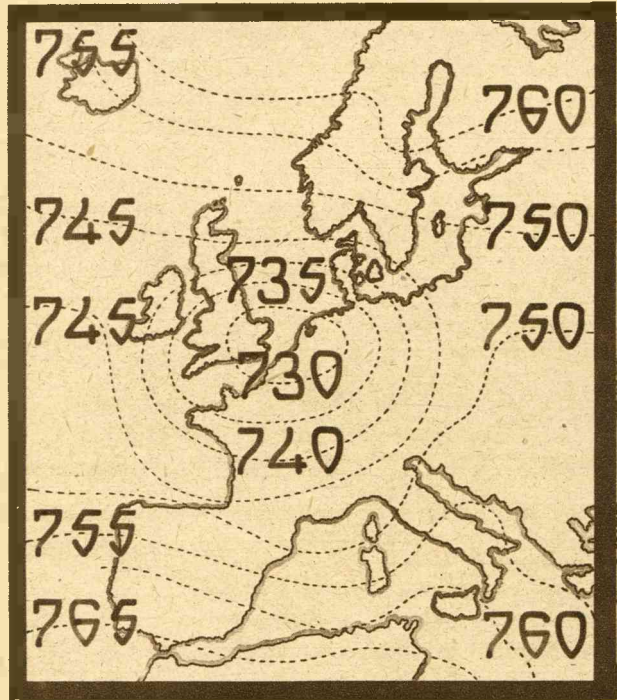
We mogen gerust zijn. De heeren meteorologen weten heel wat, waarvan we 'n paar honderd jaar geleden geen flauwe notie hadden. De warmte op aarde houdt natuurlijk verband met de Zon, naar aanleiding daarvan voor 'n machtig gedeelte van den toestand onzer atmosfeer.

De „lucht” die onze aarde beschermend omkoestert tegen de onvoorstelbare koude der wereldruimte, de „lucht” vraagt als zijnde 't meest nabij, de aandacht der meteorologen.

Zoals U denklijk wel weet weegt lucht, al is 't dan ook niet veel. Toch is de lucht wellicht zwaarder dan u dacht. Weet u hoeveel „alle lucht” om de aarde, onze atmosfeer dus, weegt?

Niet minder dan 5 kwintillionen kilogrammen of in cijfers uitgedrukt 5,000,000,000,000,000 K.G.... Onze aarde weegt maar 'n miljoen maal meer.

De man die 't eerst onze atmosfeer woog was Toricelli, de uitvinder van den barometer, welk woord is afgeleid van Baros, gewicht, en Metron, maat. De weegschaal van



Hoe een weerkaartje eruit ziet bij een depressiecentrum boven de Noordzee.

onzen uitvinder was 'n aan ééne zijde gesloten buis, z'n gewichten bestonden uit kwik. Hij vulde z'n buis met kwik en dompelde die in een bakje, eveneens met kwik gevuld. Zoodra de buis aldus vertikaal stond daalde 't kwik in de buis, tot 'n kwikkolom in de buis overbleef, die 'n hoogte had van 76 m.M. Dit was de druk door den dampkring uitgeoefend aan de oppervlakte der zee. Neemt met dezelfde proef, hooger dan de oppervlakte der zee, zoo wordt de druk minder, naar mate men hooger stijgt wordt de barometerstand lager; maar ook, al blijft men met den barometer op de hoogte der zeeoppervlakte, teekent de barometer niet constant 76, de wijzer daalt of stijgt al naar mate de toestand van de atmosfeer. Wordt de barometer ontlast,



De verschillende „lucht”lagen van onzen dampkring.

heeft er 'n depressie plaats, zoo staat de barometer laag, in 't omgekeerde geval hoog. Bij die rijzing en daling nu speelt de warmte 'n hoofdrol, ja in de tropen is de invloed der zonnearmte dermate merkbaar dat men den barometer als „klok” kan gebruiken. Over 't algemeen zijn de barometerschommelingen vrij gering (ongeveer 3 m.M.) Aan de polen echter, in de gebieden der stormen en orkanen, kan de barometer heele sprongen maken, in bijzondere omstandigheden ook in de kalmere regionen.

Bij felle zonbestraling van 'n vochtige luchtmassa wordt 't evenwicht in de atmosfeer onmiddellijk verbroken, de tot stoom geworden waterdeeltjes stijgen omhoog, waardoor de koude lucht gelegenheid heeft onmiddellijk te stroomen: er heeft 'n depressie plaats, in uiterste gevallen ontstaan cyclonen in de omstreken van den evenaar om dan naar 't Zuiden en Noorden voort te razen, dood en verderf brengend.

Op alle punten van de aarde worden thans dagelijks de diverse standen der barometers opgenomen en 'wereldkundig gemaakt. Op de kaart gaat men nu die plaatsen, die 'n gelijken barometerstand hebben doorlijnen verbinden, welke worden aangeduid met den naam van „isobaren”.

Hoe in den komenden winter ongeveer die isobaren zullen loopen, geeft bijgaand kaartje aan. Gij ziet er 't bekende IJsland-„minimum”, in China 't „maximum.”

Ons tweede kaartje, van West-Europa, geeft u 'n voorbeeld van 'n „laag” boven ons land en dientengevolge veel kans op onstuimig weer, daarom heen zien we de depressie-isobaren vrij regelmatig heen cirkelen, 't weer is dientengevolge in Engeland, Frankrijk, België en Duitschland buiig en regenachtig met veranderlijke winden, terwijl in Zweden en Noorwegen, Denemarken, Zuid-Frankrijk, Spanje en Italië fraai weder is.

Weten we dus hoe 'n depressie ontstaat, (door 't opstijgen der warme lucht), wat er daarna in de hoogere regionen gebeurt weten we nog niet al te best. Dat onze weersvoorspellingen maar al te vaak naar niets gelijken ligt aan onze onkunde der bovenste lagen onzer atmosfeer.

't Onderzoek der hoogere luchtlagen werd eerst mogelijk na de uitvinding der luchtballons. De ballontochten van Gaston Tissandier staan genoteerd met gulden letteren in de analen der eerste wetenschappelijke luchtvaarten. Hij vermocht op te stijgen tot 'n hoogte van 8000 Meters.

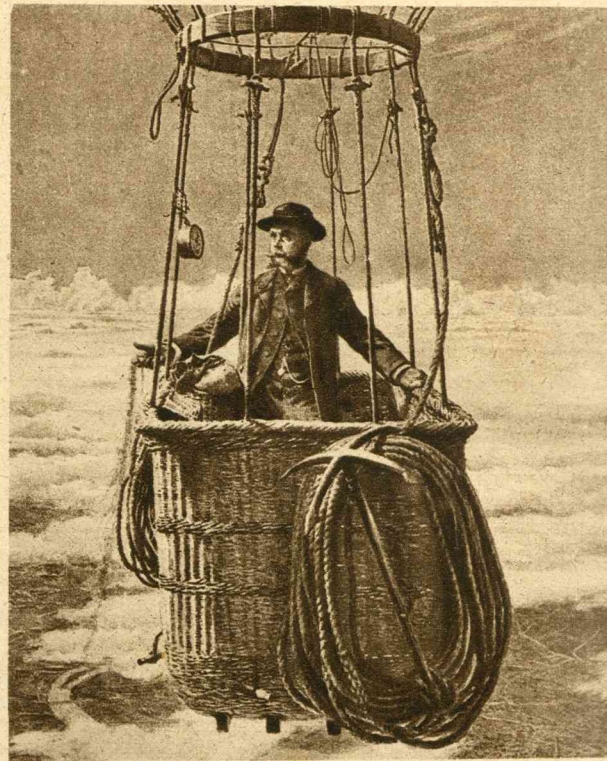
In 1892 werd deze hoogte met bijna 3 K.M. verbeterd. De Duitschers Berson en Süring stegen op tot 10800 M. Nog was deze hoogte algeheel onvoldoende en men ging „onbemande”

ballons oplaten, die de noodige meteorologische instrumenten omhoog droegen. Dergelijke ballons stegen op tot bijkans 30 K.M., te weten 29040 meters, de thermometer noteerde 51 graden onder nul....

Hoe 't er nog hooger uitziet daaromtrent bestaan slechts vermoedens, die dan op 't volgende neerkomen:

Men neemt aan dat onze aarde wordt omringd door 'n gasmassa, in 4 lagen te verdeelen. De onderste laag biedt alleen levensvoorwaarden aan plant, dier en mensch. 't Is de zogenaamde troposfeer met z'n remous en stormen. Ze reikt tot 12 K.M., dan gaat zij over in de stratosfeer die zich uitstrekt tot 75 K.M. om de aarde, op de grenzen dezer sfeer drijven de zogenaamde „lichtende nacht wolken”, wordt aan de pool 't hemelvuur ontstoken onder den naam Noorderlicht. 't Is ook in dezen gordel dat de meteoren beginnen te lichten, zijn ze klein zoo verdampen ze, zijn ze groot zoo dringen ze door tot in de wolkenzone betrekkelijk weinige weten onze aarde te bereiken.

De derde gordel is de waterstofgaszone of Hydrogeensfeer. Ze gaat tot 250 K.M., terwijl de uiterste gordel even breed is als de andere drie tezamen en uit 'n gas bestaat,



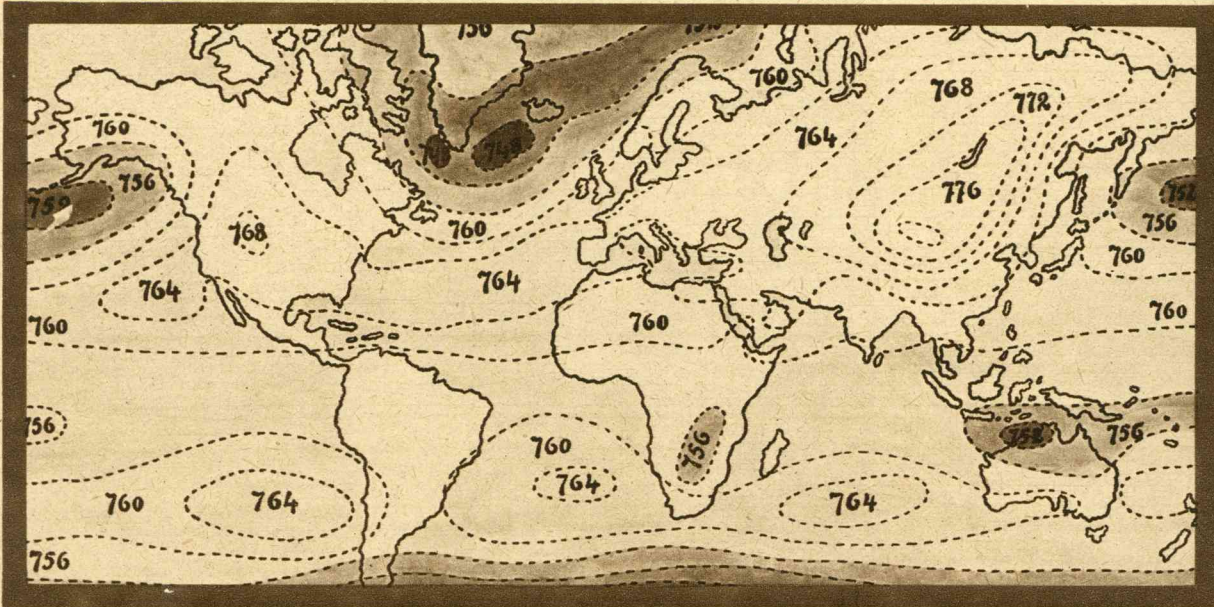
Gaston Tissandier.

dat 't spectrum ons ook op de zon toont, het coronium, vandaar dat wij dit gas Geocoronium noemen.

Dat deze uiterste sfeer wel degelijk tot 500 K.M. van de aarde reikt, bewees nog deze maand Mei 't Zodiakaallicht, veroorzaakt door de elektroneer zon welke aantrekken op onze magnetische noordpool om dan op genoemde hoogte dat sprookjesachtig licht te verspreiden, waaromtrent men tot kort geleden geheel in 't duister tastte.

Wat er nu geschiedt in die hoogere zonen weet men niet, alleen nog dit, dat de tweede zone voor 88 % uit nitrogeen bestaat en 10 % oxigeen, terwijl vanaf 100 K.M. 't hydrogeen of waterstofgas de lakens voornamelijk uitdeelt.

Wanneer we zóóver zijn, dat onze instrumenten ons gaan opteekenen wat er voorvalt 500 K.M. vanaf onze aarde... dan zullen we vermoedelijk meer weten omtrent 't hoe en wat van heete zomers en buitengewoon droge jaren. Vermoedelijk zal dat nog wel enkele dagen, ik bedoel „eeuwen” duren.



Hoe de luchtdruk gedurende den winter over de aarde verdeeld is.

# HOE ZIJ HEM VROEG

**D**E dag was zonnig; de lucht was blauw, de rivier schitterde door vele blikkerende lichtplekken. Zij droeg een allerliefst japonnetje, waarvan ze wist dat het haar onweerstaanbaar maakte; haar slappe hoed liet precies zooveel van haar gezicht zien, als een goeden hoed betaamt; haar witte schoentjes borgen de snoeperigste voetjes die iemand ooit nog gezien heeft; haar zijden kousjes verraadden op listige manier wát zij verheelden. Maar haar gelaatsuitdrukking was niet in overeenstemming met haar toilet, want de eerste vertoonde lijnen van ergernis en deceptie. Want alles wat er bekoorlijks was aan haar en haar toilet ging voor hem verloren. Hij lag op een hoop kussens tegenover haar in den punter; zijn oogen dicht, genietend van zijn pijp en bepeinzend de deugd-doende eigenschappen van zonneshijn, water en zijn, vakantie doorgebracht in het stadje, waarheen hij pas onlangs was teruggekeerd. Voor hij — vijf jaar geleden — wegging, had zij gedacht dat hij dól op haar was, en zij had met een heimwee-achtig verlangen zijn terugkomst verbeid. Hij had met iedere

„Wat?“ Peter ging overeind zitten. „Hou je er meer van dat ik je allerlei vleierijtjes zeg, inplaats dat je naar een ernstig verhaal luistert? Ik dacht niet, dat je van die praatjes hield!“

Zij zweeg een poosje, zei dan, heelemaai niet toepasselijk: „Wie heeft je die pijp gegeven?“

Hij keek naar zijn goudbruine meerschuijmen pijp, streelde haar liefkoozend, en zei toen, zijn oogen tot haar opheffend: „Wie? — Eh — nou, een meisje, als je het weten wil!“

„Peter! En je hebt me nooit geschreven dat je een vriendin had die je zoo goed kende dat ze je cadeaux gaf.“ Zij keek hem verwijtend aan. „Hoe ziet ze eruit, Peter? Vooruit, vertel op!“

Peter keek het water langs.

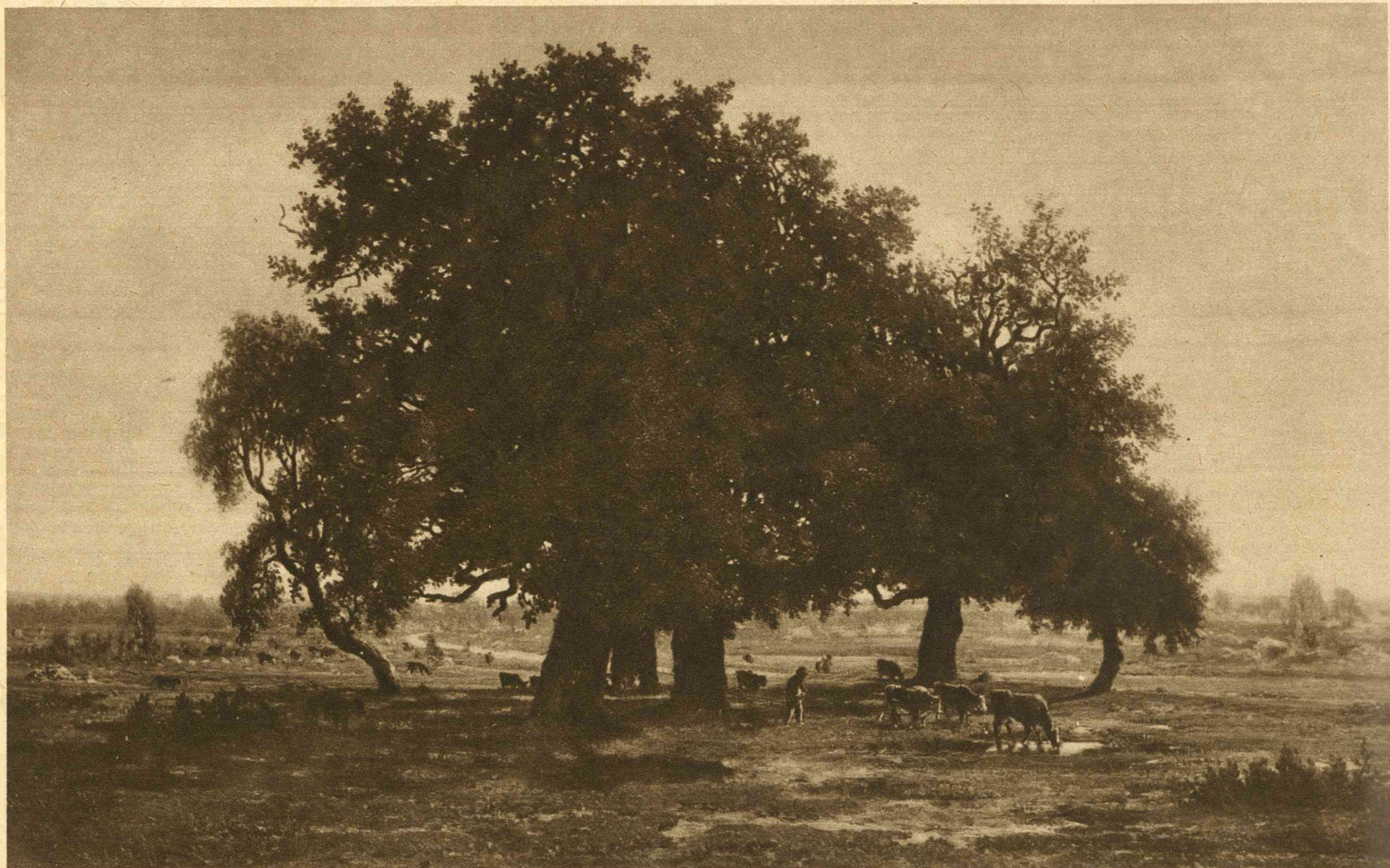
„Nou, je daagt me tot een tweede alleenspraak uit, het is dus je eigen schuld. Zij is aardig, verbazend aardig. Niet te groot, het mooiste haar en de mooiste oogen die ik ooit gezien heb, kuiltjes in haar wangen en 'n mondje — 'n mondje.“ Hij keek naar zijn gezellin die hem met groote oogen aanstaarde terwijl haar wangen zich kleurden, „O, lieve!

„Dwaas kindje,“ zei hij, terwijl hij haar vaster tegen zich aandrukte, „wees niet eigenwijs! Weet je niet, dat een meerschuijmen pijp altijd bruin wordt als je eruit rookt? Wat een kleine weet-niet ben je toch! Je bent toch nog maar een klein, onnoozel meisje, hoor! Maar ik weet nú, of dat meisje, van wie ik die pijp kreeg ook van mij houdt! Nu weet ik het, hé?“ vroeg hij vleijend, zijn oogen verdrinkend in de hare.

Zachtjes — met blosjes op haar wangen — schudde ze van ja.

Het was al duister, toen ze langzaam naar huis voeren. Nú lag zij op een hoop kussens, haar oogen gesloten. Zij lag daar en peinsde... hoe „onwetendheid“ toch maar een voordeel was... „Hè,“ dacht ze, en het was haar of de heele wereld haar nu toebehoorde... „hè, wat gelukkig toch dat ik die pijp direct herkende. Ik herinnerde mij direct dat die mijnheer in den winkel waar ik hem kocht, zei, dat-ie zoo fraai zou doorrooken. Wat loopt een man toch makkelijk in de val, als een vrouw die opzet.“

KIT.



PARIS)

DE EIKEN - NAAR DE SCHILDERIJ VAN THÉODORE ROUSSEAU.

(LOUVRE

Théodore Rousseau, een uitstekend landschapschilder, werd te Parijs in het jaar 1812 geboren. Op de Wereldtentoonstelling van 1867 verkreeg hij de groote gouden medaille. Het schilderij dat wij hierboven reproduceeren, behoort tot zijn beste werken. Hij overleed in 1867 te Barbizon.

mail brieven naar haar geschreven, het is waar, zij waren niet van verliefden aard, maar er stonden veel prettige dingen in en zij legden zijn goede bedoelingen als goed vriend duidelijk bloot, en... ze waren erg prettig om te lezen. En nu hij, na vijf jaar, zoo tegenover haar lag, nu dacht ze dat ze op zijn gelaat lezen kon, dat hij haar iets te vertellen had, waarvoor hij niet goed durfde uitkomen. Misschien was hij wel geëngageerd of getrouwd! 'n Vreeselijke gedachte! Zij moest er het hare van hebben.

Zij legde haar parasol meer naar achteren, blies een wolk blauwen sigarettenrook de lucht in, en zei plotseling:

„Ik geloof dat jij de onverschilligste man bent met wien ik ooit een middag heb doorgebracht.“

Hij nam zijn pijp uit zijn mond, trok zijn wenkbrauwen omhoog, en informeerde:

„Onverschillig? Dat spijt me! Waarom?“

„Nou, ten eerste lig je daar den geheelen tijd al met gesloten oogen vóór me, en keurt me geen blik waar'ig. Ten tweede vertel je me avonturen uit je leven daar in Indië die mij niet het minste belang inboezemen. Je houdt ervan je eigen stem te hooren en doet alsof ik een man inplaats van een meisje ben.“

Hoe dwaas ben ik! Het spijt me!“

„En zij gaf je die pijp! Peter, houden jullie van elkaar?“

„Hm! Ik weet het niet, hè? Ik wel van haar, maar of zij... enfin, laten we erover ophouden.“

„Nee, nee, Peter, je moet me nog iets vertellen. Ik wou wel eens weten of je wel ooit gerookt hebt uit die witte pijp, die ik je gegeven heb vóór je naar Indië ging, die een, waarvan je zei, dat je er altijd uit rooken zou.“ Haar stem klonk zacht en haar oogen waren op den bodem van de boot gericht.

Plotseling sprong hij overeind.

„Kijk me aan,“ commandeerde hij. Zij richtte twee met tranen beparelde oogen op hem. „Jouw kleine, kleine dwaas! Phyllis, wees niet zoo belachelijk! Dit is jouw pijp. Dat je je dat niet herinnert! Wat een gansje ben je. Jij bent dat meisje! Ik heb geprobeerd het je te vertellen, maar je bent zoo verschrikkelijk onbegrijpelijk geweest.“ Hij sloeg een arm om haar heen en bette haar oogjes.

„Het is de mijne niet, ik weet dat het de mijne niet is,“ streed ze tegen. „Het is niet mooi van je, dat je me tracht te bedriegen, Peter. De pijp die ik je gaf was zoo geelachtig wit, en die is diep-bruin.“

## HARTSLAG NA DEN DOOD.

Een zeer zonderling geval van hartslag na den dood heeft zich onlangs te Paddington voorgedaan. Een man, die zich voortdurend erg slaperig gevoelde en aan hoofdpijnen leed, moest op aanraden van den dokter een kleine operatie ondergaan ter vaststelling van zijn kwaal. De operatie duurde maar een halve minuut, maar de man, die door ether en chloroform bewusteloos was gemaakt, hield op met ademen, hoewel zijn hart voortging regelmatig te kloppen. Gedurende acht uur paste men kunstmatige ademhaling op hem toe, totdat het kloppen van het hart ophield. De dokter, die den man behandeld had, zeide, dat het een zeer merkwaardig geval was. Bij het onderzoek bleek, dat zich een gezwel, ter grootte van een ei van een patrijs, in den rechterkant van de hersenen bevond, wat dan ook de doodsoorzaak was geweest. Maar het gezwel stond niet in verband met het kloppen van 's mans hart na zijn dood, en de medicus kon voor dit merkwaardige voorval dan ook geen verklaring vinden.

## Uit de Pen van een Arts. Behandeling van open wonden

**W**ij zijn zoo langzamerhand den tijd wel voorbij, dat menigeen, die toch niet tot de absoluut onontwikkelde behoorde, op een open wond gaarne een stukje tabakspapier legde, om maar niet te spreken van spinraggen en dergelijken. Toch is een rationeele leekenbehandeling van de open wond nog geen gemeen goed en mag er waarlijk wel eens iets over bekend gemaakt worden. De geschiedenis van de wondbehandeling, die tenslotte tot de moderne methoden heeft geleid, zal ons uitgangspunt zijn. Wij willen hopen, dat U daardoor des te duidelijker voor oogen zal komen te staan, wat men te doen en telaten heeft. Dit stukje historie van de geneeskunde of liever heilkunde is bovendien zeer belangwekkend.

Ongetwijfeld zijn er tal van middelen, die op het verloop van een wondgenezing invloed hebben. Oliën en kruiden waren reeds in oude tijden in gebruik en worden nog steeds bij minder ontwikkelde volksstammen in hooge eer gehouden als heilmiddelen. Ik kan deze middelen niet in hun werking beoordeelen; daarvoor ben ik er te weinig van op de hoogte. Wel kunnen we zeggen, dat in 't algemeen zoo'n middel niet veroordeeld mag worden, omdat het van een of anderen primitieven volksstam afkomstig is. Door toevallige ontdekking of door langdurige, niet nader beredeneerde ervaring kan soms een zeer juist middel in toepassing komen. Dit neemt natuurlijk niet weg, dat zoo'n toepassing voor verbetering vatbaar is en men niet zonder meer het middel in zijn primitieven vorm dient over te nemen.

Wat zijn nu eigenlijk de kwade invloeden, die bij een wondgenezing storend kunnen werken? Ieder kan daarop het antwoord geven. Onze vrees is steeds, dat een wond zal gaan zweren. Dit wil zeggen, dat zich ziektekiemen in de wond zullen nestelen en het weefsel beschadigen. Hierdoor kan weefsel afsterven, de wond gaan etteren, een abces gevormd worden, kortom een volledig ziekteproces optreden. Dikwijls blijft dit tot de wond en naaste omgeving beperkt. Dringen echter de ziektekiemen, die in zoo'n wond in hun element zijn en levendig groeien, verder in 't lichaam door, dan kan een ernstige algemeene ziekte het gevolg zijn, die doodelijk kan verlopen. Vele ouderen zullen zich nog wel de „wondkoorts“ herinneren, die gelukkig zelden meer worden aange troffen. Deze gevreesde wondkoorts is 't gevolg van 't zich uitbreiden van de ziekte over het geheele lichaam. In den goeden ouden tijd, toen men nog van geen ziektekiemen wist, en dus ook niet op de hoogte was van de oorzaken der wondinfectie, was de wondkoorts niet zeldzaam. Veelal trad ze op na operaties. Om die reden vreesde men dan ook operaties zeer en stelde ze zoo lang mogelijk uit. De heilkunde kon zich feitelijk niet behoorlijk ontwikkelen, omdat haar resultaten, althans op operatief gebied, zoo slecht waren. Achteraf is ons dit alles zeer duidelijk. Stel U voor een ziekenhuis, waar allerlei patiënten met ontstoken — we zullen verder spreken van geïnfecteerde — wonden liggen en waar men niet weet, hoe de infectiekiemen op een afstand moeten worden gehouden en bestreden. In zoo'n inrichting moeten patiënten, wier wonden nog niet besmet zijn, waar b.v. versche operatiewonden worden gemaakt, wondinfectie krijgen. Alles is daar besmet: instrumenten, verbandmateriaal, handen en kleding van artsen en verplegers of verpleegsters, welke laatste toentertijd bovendien nog maar zoo weinig in 't vak geoefend werden.

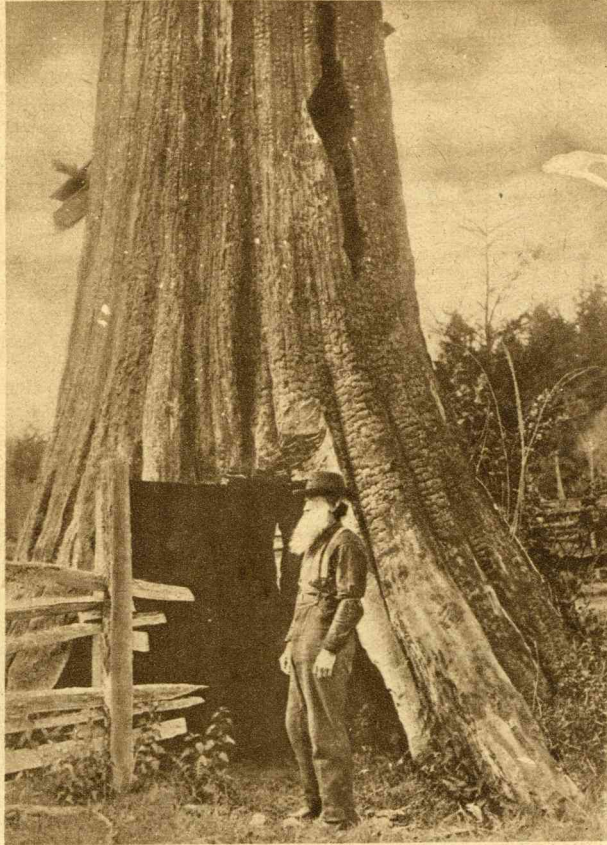
Zulke inrichtingen nu waren de oude ziekenhuizen. Geen wonder, dat men toen een schrik had voor een ziekenhuis.

Ik wil hier even een opmerking inlassen. Nog heden ten dage vindt men zeer verbreid vrees voor verpleging in een ziekenhuis. Nu kunnen we ons levendig voorstellen, dat een leek een ziekeninrichting een beetje eng vindt. Er hangt nu eenmaal een geheimzinnig luchtje, dat voortdurend aan doktersgedoe herinnert; er is dikwijls veel narigheid binnen de muren besloten, enz. Bovendien verkiest men bij ernstige ziekte veelal de voortdurende aanwezigheid van zijn naasten boven de in den regel toch betere verpleging in een inrichting. Dit laatste is ook zeer begrijpelijk. Niettemin geloof ik stellig, dat er iets van den angst van onze voorouders voor een ziekenhuis is „blijven hangen, zij 't ook onbewust. Wij weten allen beter, maar toch stuit men zoo dikwijls nog op een ongemotiveerd verzet, speciaal in de omgeving van patiënten, dat ik die gedachte niet kan loslaten. Ik hoop, dat geen vage angst, erfenis van 't voorgeslacht, U ooit moge kwellen als 't noodig mocht zijn U zelf of iemand die U lief is aan een ziekeninrichting toe te vertrouwen. Voor dien angst is heusch geen reden meer. Wij willen echter terugkeeren naar onze oude hospitalen en meteen een stapje verder doen om een nieuw licht te zien schijnen in de heilkunde. Waartoe zou ik U nog langer met sombere verhalen uit de oude doos plagen.

Reeds vele middelen waren toegepast om verbetering te brengen in de wondgenezing. De oude opvattingen zooals van kwade stoffen, die in de lucht zweven en waarvan men den aard nu eenmaal niet nader kan vaststellen, waren steeds een rem geweest voor de bestrijding van het euvel. Men sloot wonden zorgvuldig van de lucht af, legde dikke verbanden aan en behandelde ze zelfs zoo mogelijk door het betreffende lichaamsdeel voortdurend onder water te houden, doch alles te vergeefs of althans met zeer weinig succes. Eindelijk viel er de aandacht op, dat systematische reinheid van alles, wat met de wond in aanraking kwam, de zaak veel verbeterde. Speciaal werd deze ervaring in Engeland opgedaan.

Inderdaad hebben we hier het geheim van de wondbehandeling te pakken, al moeten we nog nader uitwerken,

wat we onder reinheid hebben te verstaan. Ongeveer in dienzelfden tijd ging de wetenschap op ander gebied een groote stap vooruit. Men ontdekte — en hier zij den naam van Pasteur in herinnering gebracht als grondlegger van deze kennis — dat bederf en gisting te wijten waren aan microscopisch kleine wezentjes van plantaardigen of dierlijken oorsprong. Wanneer deze in een daarvoor geschikte stof komen, kunnen zij die stof ontleden. Zoo is b.v. gisting van vruchtensap het gevolg van gistcellen, die de druivensuiker ontleden in alcohol en koolzuur. Merkwaardig toch, dat men dit eeuwenlang heeft toegepast bij wijn-, bier- en jeneverbereiding zonder de oorzaak van het verschijnsel te kennen! Eigenlijk is het heel natuurlijk. Men beschikte immers niet over sterk vergrootende microscopen om de gistcellen waar te nemen. Dank zij het microscoop leerde men nu die wezentjes nader kennen. Een stap verder was de gedachte, dat dergelijke ondieven of onkruiden ook wel de oorzaak van de wondontsteking konden zijn. Dit bleek inderdaad het geval. Ook de wondontsteking en met haar de andere ontstekingsprocessen in inwendige organen zijn feitelijk scheikundige omzettingen en wisselwerkingen, veroorzaakt door die kleine organismen. Meteen zag nu een rationeele bestrijdingswijze voor ontstekingen het levenslicht. Men zag n.l. dat de ziektekiemen gedood worden door stoffen als b.v. carbol. Langzamerhand leerde men vele van zulke stoffen kennen.



### INTERESSANTE BOOMWONINGEN.

In de Staten Washington en Oregon (Amerika) komt het niet zelden voor, dat reusachtige denne- en cederboomen van vaak twaalf voet doorsnede door de droogte geheel verdorren, zóó, dat alleen de kale schors overblijft. Vooral de cederboomen worden geheel uitgehold en gelijken dan op kolossale schoorsteenen. Deze boomen bieden een goede gelegenheid om er in te wonen; zoo woonden in Jefferson eens drie farmers zes maanden lang in een uitgeholden cederboom, eer zij hun land cultiveerden en huizen bouwden. Verscheidene van deze boomwoningen zijn nog op eenige farms te zien, waar zij steeds de belangstelling der bezoekers hebben.

Verder zijn zij niet bestand tegen verhitting. Ze zijn bij 100° Celsius, d.i. de temperatuur van kokend water, ten doode opgeschreven. Verhitting tot op 120° door oververhitten stoom gedurende eenigen tijd is absoluut voldoende om alle leven te vernietigen. De heilkunde begon intusschen een krachtige bestrijding van het euvel met carbol. Een Engelsch heilkundige, met name Lister heeft deze methode ingevoerd en daarmee een revolutie in 't vak teweeg gebracht. Men noemt deze methode de antiseptische, wijl ze met tegenstoffen de ontsteking te keer ging, (sepsis beteekent letterlijk rotting, vertering). Als door een tooverslag werden de resultaten veel beter, nu men instrumenten, handen, verbandmiddelen, enz. met carbol desinfecteerde. Maar helaas, het „maar“ bleef niet uit. De menselijke werken zijn tot onvolmaaktheid gedoemd. De carbol, die de ziektekiemen doodt, doodt of beschadigt ook het weefsel van ons lichaam. Speciaal waar groote wonden werden uitgewasschen, zag men dat nogal eens tot schade van 't lichaam gebeurde. Zoo was het resultaat, ofschoon onvergelykelyk veel beter dan het geweest was, nog niet ideaal.

Wel mogen we er ons voor wachten op deze oude methoden te schimpen. Laten we niet vergeten, dat wij onze zoo veel betere kennis van zaken danken aan de geschiedenis. Wat ons nu heel eenvoudig voorkomt en wat wij nu van jongsaf leeren, was eenmaal totaal onbekend. Zoo'n enkel vraagstuk op te lossen was toentertijd een naald zoeken in een hooiberg. De eenvoudigste hulpmiddelen, waarmee nu ieder medisch student van het begin afaan is toegerust, waren toen nog geheel onbekend. Niet was 't voorgeslacht dommer dan wij. De hersenen waren toen precies even goed ontwikkeld als nu en men kon ze behoorlijk gebruiken ook. Zonder het moeizame tobben van onze voorouders, zou de wetenschap niet zijn wat ze nu is. Laten we bedenken, dat, waar wij nu trotsch op zijn, over enkele tientallen jaren wellicht ook alweer als een verouderd idee bespot wordt.

Intusschen verlangen we naar het vervolg van de geschiedenis.

Men wist nu, dat men liefst niet met sterke antiseptische middelen aan de wond zelf moest komen om eenmaal ingedrongen ziektekiemen te vernietigen. Men had er dus streng

voor te waken, dat ziektekiemen de wond niet konden bereiken. Dit beginsel heeft de moderne wondbehandeling tot grondslag gediend. Hoe moet het in de praktijk verwezenlijkt worden? Door het z.g. steriliseeren, d.i. ziektekiemvrij maken van alles wat met de wond in aanraking komt. Verbandmiddelen dienen dus eerst verhit te worden door stoom b.v. als boven reeds is gezegd. Instrumenten evenzoo of anders uitgekookt. Wel mag men ze ook met desinfecteerende stoffen bewerken, doch men zorg ervoor, dat daarvan op geen wijze een noemenswaardige hoeveelheid in de wond komt. Handen van arts en verpleegster worden door wasschen met sublimaat of alcohol ziektekiemvrij gemaakt en soms in gesteriliseerde handschoenen gestoken. Operateur en wie zich in de omgeving van de operatietafel bevindt, hult zich in uitgestoomde witte jassen en bedekt hoofd en gezicht soms nog zoover mogelijk — speciaal hoofdhaar, mond en neus — met een uitgestoomde gazen kap. De huid van den patiënt wordt op de plaats van de operatie behandeld als de handen van den operateur. De omgeving wordt verder met steriele lakens afgedekt. Uit de operatiekamer wordt snel en grondig al wat besmet is, verwijderd. Men kan natuurlijk op velerlei wijze, een en ander in toepassing brengen. Deze methode wordt de aseptische genoemd. Sommige, weinig schadelijke, antiseptische stoffen, als b.v. jodoform e. d. zijn nog wel in gebruik gebleven.

Sinds deze methode wordt toegepast, kunnen we zeggen, dat wondkoorts na operaties tot het verledene behoort.

Wat valt er nu echter te doen aan een verwonding door een ongeval? Hier is de wond niet met een gesteriliseerd voorwerp aangebracht in een goed gereinigde huid. De wond is dus besmet. Eerstens kunnen we als troost nemen, dat het lichaam over zekere natuurlijke verweermiddelen beschikt en niet al te kwaadaardige ziektekiemen kunnen in een wond niet heel veel onheil stichten. Men weet echter nooit of ze kwaadaardig zijn of niet. Als men op straat zich door een val verwondt, kan er heel wat giftig ongedierte in een wond dringen. Men wil en moet er dus in ieder geval iets aan doen. Men kan kleine wonden wel zonder bezwaar met antiseptische vloeistoffen uitwasschen en daarna verbinden, wat men veelal nog toepast.

Vele leeken houden een wond flink onder de kraan om haar uit te wasschen. Dit heeft wel wat tegen, hoe goed het ook lijkt. Men spoelt licht vuil uit de omgeving ook weer in de wond, die men toch niet in alle nissen goed met den waterstraal bereiken kan. Bovendien maakt men soms een reeds gevormd bloedstolsel stuk, welk bloedstolsel veel ongerechtigheden besloten hield, die zich nu weer over de wond uitstorten. We willen de kraan dan ook maar liever gesloten laten.

Goediaten uitbloeden is ook een veel gebruikte methode, die als 't niet op groot bloedverlies te staan komt, geen kwaad kan.

We beschikken echter over andere en zeer goede hulpmiddelen. Een oude ervaring op het platteland hier en daar aan de boeren al lang bekend, is de gunstige werking van stroop op een wond. Een strooperige vloeistof, in alle hoeken en nissen van een wond gebracht, gaat krachtig de ontsteking tegen. De aanwezige ziektekiemen worden er als 't ware door vast gelegd en nieuwe kunnen er niet meer indringen. Bovendien heeft de stroop door de aanwezige suiker een zwak ontsmettende werking. Dezelfde eigenschappen bezit nu ook in hooge mate de bekende perubalsem. Dit middel zou ik gaarne in iedere huishouding willen zien. Neemt 't ook mee op reis. 't Is tamelijk duur, maar men heeft er niet veel van noodig en 't verdient alle aanbeveling. Geen wonder, dat dit middel in de heilkunde een zeer ruime toepassing heeft gevonden.

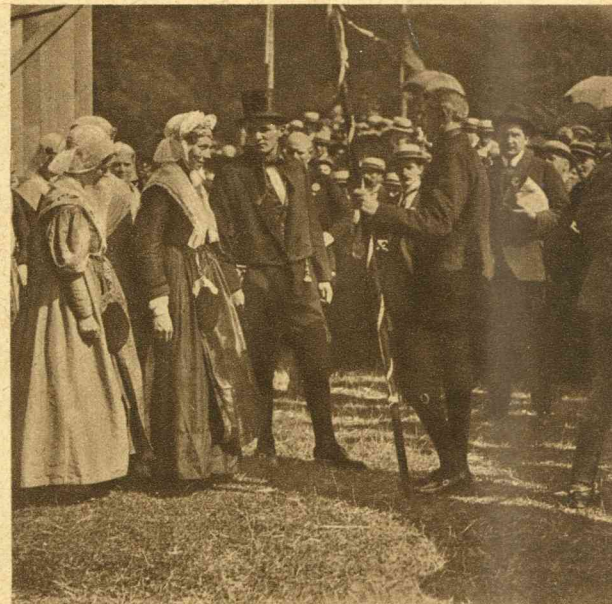
Perubalsem goed in de wond ingewerkt, voorkomt schitterend ontsteking. Slechts de bacil, die de z.g. klemziekte of tetanus veroorzaakt en in aarde nog al eens voorkomt, ontsnapt veelal aan den perubalsem. Gelukkig echter bezit men een voortreffelijk serum, dat bijtijds ingespoten, deze gevreesde ziekte zeker voorkomt. Ik geef U dus den raad beslist een dokter te raadplegen, als ge een wond hebt, die met aarde is verontreinigd.

Men kan nu echter een wond met perubalsem niet verder onbedekt laten. Het verband moet natuurlijk steriel zijn. Welnu, dat is heden ten dage geen bezwaar. Gesteriliseerde verbandmiddelen, goed ingepakt, zijn in den handel. Z. g. hydrophylgaasjes b.v. Men heeft slechts het papiertje open te vouwen, het apart opgevouwen gaasje voorzichtig bij een puntje open te slaan en dan op de wond te leggen. Men passe slechts op de vlakke van het gaasje, die op de wond moet komen, met niets anders aan te raken; het zou dan niet meer als geheel kiemvrij kunnen gelden. Men kan er voor het doorbloeden nog een propje watten opleggen en windt er vervolgens een zwachtel om. Zeer doelmatig zijn de z.g. snelverbanden, aan oud-militairen wel bekend. Schaft U zich er daar ook een paar van aan. De gebruiksaanwijzing staat erop. Ze zijn warm aan te bevelen.

In den laatsten oorlog stelde men zich natuurlijk veel voor van deze wijze van wond behandeling en zonder twijfel heeft ze ook veel goed gedaan. Men had echter vermoedelyk niet ten volle rekening gehouden met de verschrikkelijke krachten die 't moderne oorlogstuig ontwikkelen kan. Men kreeg met zulke afschuwelijke wonden te doen, zoo door en door besmet met modder, met resten van kleding, enz., dat de perubalsem niet aan alle verwachtingen voldeed.

Wij kunnen hier natuurlijk niet alle methoden bespreken, die men heeft aangewend, doch willen slechts vermelden, dat men weder als vroeger begon met antiseptische stoffen de wonden uit te wasschen of uit te spuiten. De meeningen loopen uiteen over het nut ervan. Zeker is wel, dat ze tot heden in de heilkunde buiten den oorlog de perubalsem nog niet hebben kunnen verdringen. Wij behoeven er ons ook 't hoofd niet over te breken, als we ons afvragen, wat bij gewone verwondingen voor den leek het aangewezen middel is om toe te passen. Op die vraag geef ik U het antwoord met redenen omkleed te hebben meegedeeld. A e s c u l a p i u s.

# VAN HEINDE EN VERRRE

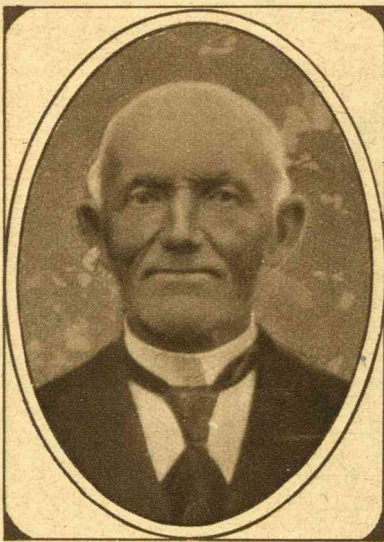


## Internationale Schutters- en Gildefeesten te Weert.

Het schuttersgilde „St. Servatius“ uit Lieshout (N. Br.), dat reeds sinds 1400 bestaat, poseert in de schilderachtige klederdracht voor onzen fotograaf. De medailles zijn gewonnen met trommelen, vendelzwaaien en schieten.

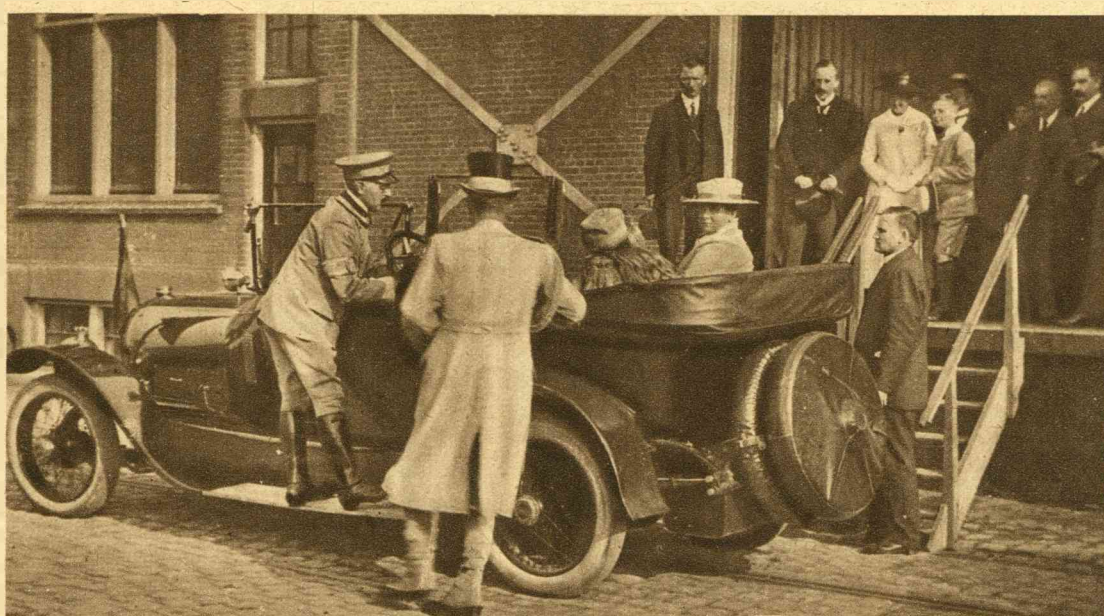
## De Landbouwtentoonstelling te Assen.

Van 23-25 Augustus is te Assen door het Drentsch Landbouwgenootschap een landbouwtentoonstelling gehouden, waaraan verschillende feestelijkheden verbonden waren. Onze foto's geven, links: De burgemeester van Assen proeft de „boerenmeisjes“, die op de Drentsche boerenbruiloft geschenken worden. Rechts: Scène uit een Drentsche bruiloft: het opeischen van de bruid.



**W. J. Pieper.**

Den 1sten September herdenkt de heer W. J. Pieper, chef de cultures aan de Rijks Tuinbouwschool te Wageningen, den dag dat hij voor 25 jaar deze functie aanvaardde. De jubilaris heeft zoowel door zijn theoretische als praktische voorlichtingen velen in den lande aan zich verplicht.



## H. M. de Koningin en H. K. H. Prinses Juliana terug van hun vacantiereis.

die zij met het s.s. „Merope“ naar de Noorsche Fjorden gemaakt hebben. Onze foto werd genomen bij het vertrek van de loods der Nederlandsche Stoomboot Mij. te Amsterdam.



**Viscount Northcliffe,**

de bekende Engelsche krantenkoning, wiens gezamenlijke bladen men de „Northcliffe-Pers“ noemt, vertoef op het oogenblik in Amerika, alwaar hij, evenals hij tijdens den oorlog in Engeland deed, de publieke opinie tegen Duitschland tracht op te zetten.



Links:

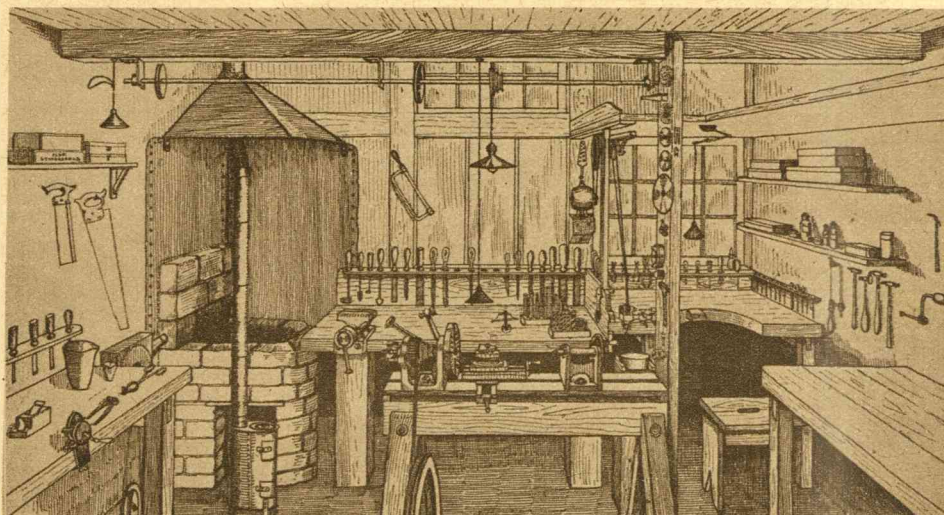
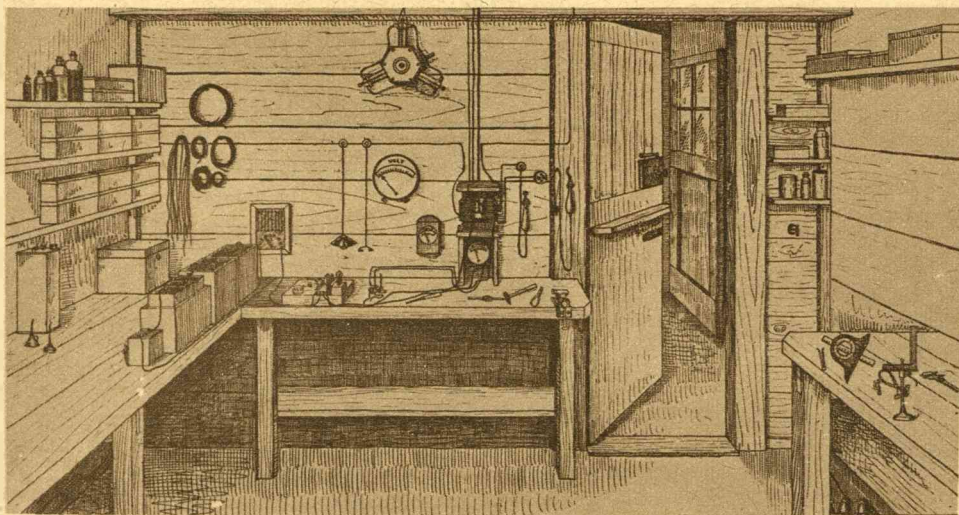
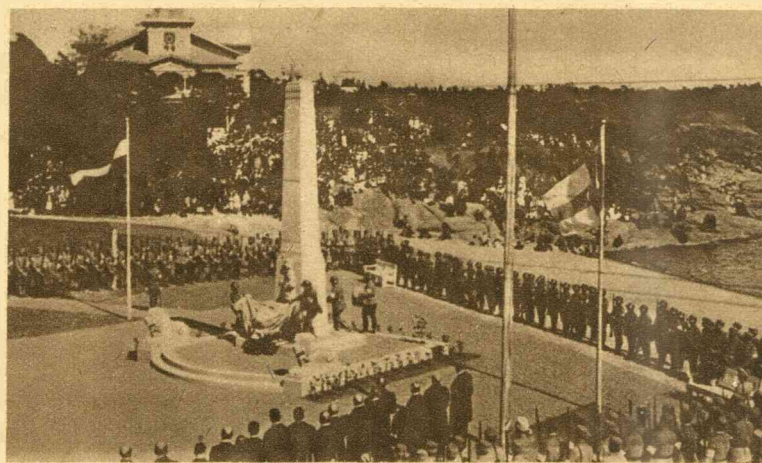
## Het Astronomen-congres te Potsdam.

Voor het eerst sedert acht jaar kwamen op 24 Augustus l.l. de astronomen uit de gansche wereld wederom voor een congres op het astronomisch observatorium te Potsdam bijeen. Het congres werd geleid door prof. Ludendorff (1), broeder van het congres was Prof. Stroemgren (2), directeur der sterrenwacht te Kopenhagen. (3) is Prof. Einstein.

Rechts:

## De bevrijding van Finland.

Te Hamgö is een vrijheidsobelisk opgericht ter herinnering aan de landing van Duitsche troepen aldaar op 3 April 1918, die de Finnen in hun strijd om de vrijheid bijstonden.



## Een interessante herinnering aan den oorlog.

Een drietal Engelschen, die gedurende den oorlog geïnterneerd waren in het kamp „Ruhleben“ (Duitschland) hebben aldaar een laboratorium ingericht waarvoor zij alle instrumenten enz. zelf vervaardigd hebben. Zoo ziet men op onze linker foto o.a. een door hen gemaakte transformator, waarmee zij een stroom van 220 Volt in zwakstroom veranderden, daarnaast een elektrische sigarenaansteker en een electrisch soldeerijzer. Voorts volt- en ampère-meters enz. De rechter foto geeft (links in den hoek) de zelf gemaakte smidse, met draaibank, bankschroef enz. Rechts in den hoek de werkplaats voor den horlogemaker. Ook de gereedschappen zijn door hen zelf vervaardigd. Onnoodig te zeggen, dat de inrichting een arbeid van maanden vorderde. De beide foto's ontvingen wij van bevriende zijde ter reproductie.

# PLICHT VRIJ NAAR HET ENGELSCHE

**L**angs den stoffigen weg van Taviton naar Moorlands liep een eenzame figuur, een jonge man, gekleed in een grijs-flanellen broek en een Norfolk-jasje, een kleinen knapzak op zijn rug dragend.

Op den top van den heuvel hield hij even stil; hij leunde over den lagen steenen muur links van den weg en keek naar beneden naar een groep groote gebouwen, die ongeveer een kwart mijl van den voet van den heuvel verwijderd lagen.

Deze gebouwen, die ingesloten waren door een hoogen steenen muur, leken veel op een fabriek, maar de ramen waren bijzonder klein en ieder ervan was voorzien van solide ijzeren staven.

De gebouwen waren kaal en leelijk, héél leelijk, het was dan ook niet om hun fraaiheid dat onze toerist er met zoon buitengewone belangstelling naar keek. O, neen! Heel andere gedachten hielden den jongen man bezig, gedachten die hem de nagels van zijn tot vuisten gebalde handen in zijn vleesch deden dringen.

Op dit oogenblik leek het geheel verlaten, maar daar liet een klok twee zware slagen hooren... en plotseling kwamen er uit de deuren lange rijen van mannen, allen hetzelfde gekleed, en begeleid door soldaatchtige mannen in donkerblauwe uniformen. Clement Conway's lang, mager lichaam trilde van emotie. Het was slechts een paar weken geleden dat hij zelf nog tusschen die rijen mannen geloopt had, een arme slaaf in de greep van een leven zonder kleur of afwisseling, dat hij nog geweest was van die zielloze machines die bevelen opvolgden en een bestaan leidden zonder eigen wil of initiatief.

Nu had hij zijn tijd in de gevangenis doorgeworsteld en was hij in vrijheid. Hij had genoeg geld om in zijn meest dringende behoeften te voorzien, genoeg om Engeland te verlaten en het tooneel van zijn ongeluk en schande ver achter hem te laten; maar in dit alles, wat voor een ander een niet in woorden om te zetten zaligheid zou zijn geweest vond hij geen behagen.

Op tweëntwintigjarigen leeftijd wegens manslag veroordeeld, had hij volle tien jaar gezeten, en toen hij ten slotte ontslagen was, had hij heel zijn familie dood, zijn vrienden vertrokken gevonden, en zichzelf had hij alleen in de wereld gevoeld waaraan hij geen deel en waarin hij geen plaats meer scheen te hebben. Die tien jaren gevangenisstraf met dwangarbeid hadden hem zóó aangegrepen en veranderd dat vrijheid voor hem geen geluk meer beteekende. Alles wat in zijn hart was achtergebleven was een gevoel van wraak en die wraak richtte zich in hoofdzaak op den hoofdbewaarder John Bandon, dien hij, ten rechte of ten onrechte, verantwoordelijk hield voor de ergste kwellingen die hij geleden had.

Het was alleen om aan den hartstocht van zijn wraak te kunnen voldoen, dat Clement Conway naar de plaats van zijn ellende was teruggekeerd.

De rijen mannen kwamen buiten den steenen muur. Een ervan ging den weg naar de steengroeve op. Voor ze, daar was aangekomen, was Conway den weg overgestoken, over den muur aan den anderen kant van den weg gesprongen en in het dichte struikgewas verdwenen.

\*\*

John Bandon wandelde naar huis. Het was over zessen, de akelige sleur van den gevangenis-dag was voorbij voor zoover het hem betrof, en zijn gezicht verhelderde bij die gedachte.

Zijn huisje lag aan een kruispunt van den grooten weg en om het te bereiken moest hij 'n eindje 't groote bosch door.

De zon stond op het punt onder te gaan, en het woud zag er schemerig en geheimzinnig uit in het vage licht.

Hij was in het diepst van het bosch, toen hij plotseling bleef stilstaan.

Een man, gekleed in de direct te herkennen kleeding van de gevangenis, was achter een der dikke boomen gesprongen.

Bandon kon zijn oogen bijna niet gelooven. Hij had niet gehoord dat er iemand ontvlucht was. Maar dan plotseling schoot het hem te binnen dat het wel een der gevangenen kon zijn die tot de ploeg der melkers behoordé, die ontsnapt was, en zonder zich te bedenken sprong hij in de richting waar hij den kerel had gezien.

Het slachtoffer zag of hoorde hem en vluchtte als een haas. Maar Bandon, ondanks zijn vijftig jaren, was flink en lenig en won op hem.

De boomen stonden wat verder van elkaar af en lieten een kleine open ruimte vrij. Hij zag den boef aan het eind van een smal paadje, geen twintig passen van hem vandaan.

„Halt!” riep hij, maar de man liep door en verdween weer in het struikgewas. Bandon liep nog harder en was op het punt eveneens in het struikgewas te verdwijnen toen zijn voeten door iets gegrepen werden en hij met een vaart voorover viel.

Vóór hij wist wat er met hem gebeurd was, lag de vluchteling boven op hem. Een touw, dat de boef had klaar gehouden, bond zijn armen aan zijn lichaam, een ander hield zijn voeten bijeen. Hij lag daar zoo hulpeloos a's een pasgeboren kind. — „Eindelijk heb ik je!” hoorde hij een stem, hijgend van vermoeidheid en opwindend, bij zijn oor.

Bandon, die even zijn oogen opende, dacht eerst, dat hij door een nachtmerrie was overvallen. Met moeite slaagde hij

erin zijn oogen open te doen. Hij staarde nu in het gelaat van den man, die over hem gebogen lag.

„Jij, Conway?! Maar je bent ontslagen! Jij bent eruit! Wat beteekent dat?”

„Het beteekent,” antwoordde Conway, valsch naar zijn gevangene kijkend, „dat ik ben teruggekomen om mijn schulden te betalen, teruggekomen om met jou af te rekenen.”

„Ik begrijp je niet,” stamelde Bandon.

„Je zult me wel gauw begrijpen,” zei Conway. „Als je hier een paar nachten gelegen hebt en tijd hebt gehad erover na te denken.”

Bandon's lippen versmalden zich. Die man was gek! Conway scheen zijn gedachten te raden. „O, neen, ik ben niet gek. Ik heb nooit beter de beschikking over mijn hersens gehad. Jij bent het geweest die mij zooveel kwellingen hebt doen lijden. Nu ga ik eens revanche nemen.”

Bandon staarde hem aan. „Je vergist je, Conway. Ik heb nooit iets uitstaande gehad met je veroordeeling.”

„Dat heb ik ook niet gezegd. Dat is het niet wat ik tegen je heb. Het is de manier waarop je mij behandeld heb toen ik . . . . in de gevangenis was.”

„Jou behandeld?” herhaalde Bandon. „Ik deed nooit iets anders dan mijn plicht.”



DE OPENING VAN HET SLOTMUSEUM  
TE BERLIJN.

Den eersten September a.s. zal te Berlijn het Slotmuseum geopend worden. Dit museum zal alle kunstvoorwerpen uit het bezit van het vroegere keizershuis bevatten. Een schat van zilver, gobelieus, schilderijen, porcelein enz. is er thans reeds ondergebracht, terwijl er bovendien nog bij zullen komen de kunstvoorwerpen uit het oude Hohenzollern-museum in het Monbijou-Palais. Onze foto geeft een kijkje in de Gobelieus-galerij, die vroeger de Schilderijen-galerij was.

„Plicht!” smaalde Conway. „Dat zeggen jelui altijd. Plicht zonder genade! Ik geloof dat je dien dag vergeten bent toen je rapport van mij maakte omdat ik onder het werk praatte, toen ik alleen maar vroeg aan een anderen gevangene mij te helpen een steen op te tillen.”

„Je hadt het mij eerst moeten vragen. Dat is de regel.”

Conway's gelaat nam weer die uitdrukking van haat aan. „Regel! Jij bent de levende belichaming van regels en spoedig zal je een doode belichaming ervan wezen. Maar voor dien tijd zal je gelegenheid hebben iets te voelen van wat ik gevoeld heb. Alleen, voor mij was het tien jaar, voor jou zal het nog niet eens tien dagen zijn, nog niet eens de helft, en jij zal niet de slagen krijgen die ik gehad heb. Maar je zal lijden, en als jij dood bent, zal ik mij misschien beter voelen. In ieder geval zal ik gedaan hebben waarvoor ik gekomen ben.”

Bandon zweeg. Hij wist dat het dwaasheid zou wezen dien man om genade te vragen. Misschien was hij er ook wel te trotsch voor.

Conway bleef een oogenblik staan en dan liet hij zijn slachtoffer zonder een verder woord aan zijn lot over. Voor 't oogenblik was zijn ziel van een wild genot vervuld. Hij had zijn doel bereikt. Zijn vijand was verslagen.

Toen hij het eind van het bosch had bereikt, kwam de reactie. Den ganschen dag had hij niets gegeten en hij had het heele eind van Taviton af geloopt. Nachten achtereen had hij niet geslapen. Plotseling voelde hij zich duizelig worden. Zijn hoofd leek uit te zetten als een ballon en even ledig te zijn.

Zich westwaarts wendend, wandelde hij voort, maar ieder oogenblik voelde hij zich zieker worden. Daar lag een

huisje rechts van den weg. Hij zou er binnegaan en om een glas water vragen. Dat zou hem goed doen.

Hij bereikte de deur, opende die, maar dan begon plotseling de heele omgeving in een woeste dwarreling om hem heen te draaien. Hij voelde dat hij viel, greep naar den deurpost, greep ernaast en viel plat op zijn gelaat. . . .

\*\*

„Die arme man heeft honger, moeder. Dat is de oorzaak dat-ie gevallen is.”

Deze woorden, op zachten toon geuit, waren de eerste die Conway's ooren bereikten toen hij langzaam weder bij kwam.

„Zou het echt waar zijn, Ellen?” antwoordde een andere, ongeloovige stem. „Wie zou dat ooit gedacht hebben?”

„Stil, moeder, hij komt bij. Wasch hem een beetje, terwijl ik een ei voor hem kluts. Dat heeft-ie nodig.”

En gelijktijdig voelde Conway, die nog altijd duizelig was, zijn hoofd door een stevigen, warmen arm opgelicht en een glas aan zijn lippen gebracht worden.

Hij opende zijn oogen en keek in het prettige gezicht van een meisje van ongeveer twintig jaar, een wonderlijk lief en aardig meisje, met een trek van goedheid op haar gelaat, waarnaar het prettig was om te kijken.

Achter haar stond een groote, dikke vrouw, die waarschijnlijk haar moeder was.

„Drink eens,” zei het meisje, „het zal je goed doen.”

Hij dronk en viel weer achterover. Nu was hij in staat te zien, dat hij op een sofa lag in een eenvoudige gemeubileerde woonkamer. „Ik ben nu beter,” zei hij. „Dank u wel. Ik was niet van plan u last te veroorzaken.”

„Het was heelemaal geen last, mijnheer,” zei de oudere vrouw. „Ellen en ik waren bang dat u zich bezeerd had. U lag met uw gezicht voorover in de gang.”

„En — en u droeg mij naar binnen?” vroeg Conway.

„Nou, dat was niets erg, mijnheer. Hier Ellen is net zoo sterk als haar vader.”

Ellen keek op de klok. „Waar blijft vader?” zei ze plotseling. „Hij had nu al thuis moeten zijn.”

„Ik denk dat hij even in de gevangenis is moeten blijven, Ellen.”

De gevangenis! Plotseling schoot een gedachte door Conway's hersens, en ook hij keek naar de klok. Maar het was niet de klok die zijn bliken gevangen hield, doch een portret dat ernaast op den schoorsteen stond.

„Wie is dat?” vroeg hij scherp, met zijn vinger in de richting van het portret wijzend.

„Dat is vader!” antwoordde het meisje rustig.

„Hij heet Bandon en hij is bewaarder in de gevangenis.”

Het was Conway of hij een klap in het gelaat kreeg. De gedachte dat Bandon een vrouw en familie had, was nooit in hem opgekomen. Dat die vriendelijke vrouw en dat aardige meisje de vrouw en dochter waren van zijn vijand scheen het onmogelijkste ding dat hij ooit gedroomd had.

„Ik, ik moet nu weg,” zei hij, en probeerde overeind te komen, maar hij viel weer hulpeloos neer.

„Hij heeft zeker haast,” hoorde hij juffrouw Bandon zeggen. „Ik wou dat vader hier was.”

De tijd verstreek en Bandon lag hulpeloos. De vrouw en het meisje werden al ongeruster en hijzelf leed alle kwellingen van een verdoemde. Zijn geest was onophoudelijk bezig. Nieuwe gedachten en indrukken bestormden hem.

Ten laatste stond Ellen op. „Moeder, ik zal gauw naar de gevangenis loopen en zien waar vader blijft. Doe u onderwijl het eten op.”

Van het oogenblik dat de kamer verlaten was, maakte Conway gebruik om te komen. Hij bereikte de deur en strompelde in de diepe duisternis naar buiten. De koele buitenlucht deed hem goed, en hij liep naar de stad. Hij wou daar een onderdak zien te krijgen voor den nacht.

Hij stond weer stil. De gedachte aan die twee goede vrouwen, die den ganschen nacht zouden zitten waken in angst en hoop stak hem als een angel. „Neen!” mompelde hij, „neen, ik kan het niet doen.” Toen sprong hij over den muur en zocht zijn weg door het donkere bosch.

Hoe hij Bandon bereikte wist hij niet, maar hij vond hem, en toen hij hem had losgemaakt viel hij, tengevolge der emoties, in een tweede onmacht.

Toen hij weer ontwaakte was het met den smaak van brandewijn in zijn mond en in het schijnsel van de lamp zag hij Bandon over hem heen buigen met een uitdrukking op het gelaat, zóó menschelijk, als Conway nooit van hem gedacht had.

Weer krabbelde Conway overeind. „Laat mij gaan!” De bewaarder duwde hem met een vriendelijk gebaar achterover. „Vannacht niet,” antwoordde hij.

„Toen ik in de gevangenis mijn plicht tegenover je deed, ben je mij gaan haten. Ik zal nu ook mijn plicht tegenover je doen, ik zal je verzorgen, misschien dat je dan je haat tegenover mij vergeet. . . .”

„Dat heeft hij al gedaan, vader,” riep vrouw Bandon om den hoek van de kamerdeur. „Praat nu niet meer over wat gebeurd is.”

„Je hebt gelijk, moeder,” zei Bandon. „Plicht maakt vaak vijanden, maar ook vrienden.”

Voor het eerst sinds jaren lachte Conway weer. „God zegene jullie allen,” zei hij zachtjes.

Toen sloot hij zijn oogen weer, en viel achterover, ditmaal echter om te genieten van een rustigen, heilzamen slaap.

# Foto's van de Weekmarkt te Deventer



Op deze pagina geven wij een aantal fraaie, speciaal voor „Panorama” gemaakte foto's van de Weekmarkt te Deventer, die door alle bewoners der omliggende dorpen bezocht wordt en daardoor een der drukste Weekmarkten van Overijssel is. Hierboven, links: „Meuje” bij het koopen van kousen. Midden: Interessante overzichts-kiek van het marktterrein. Rechts: Een tweetal typisch-Overijsselsche markt-bezoeksters, die graag voor „Panorama” poseeren wilden.



Een tweetal idyllische plekjes op de markt, die in tegenstelling tot de markt-zelf, waar het een vertier van belang is, een bijna landelijke rust en kalmte ademen



De stalletjes bij het „Monument” op de markt.



Het fraaie Waaggebouw, dat op de Markt staat. De voor-gevel is, jammèr genoeg, links aan het verzakken. Op onze foto ziet men duidelijk de schutting, die men er omheen gezet heeft.



Voor men weer naar huis gaat, wordt er nog even een napraatje over de markt gehouden.

## DE GOUDEN TEMPEL

EEN FANTASTISCHE VERTELLING  
UIT PERU.

Uit het Deensch van NIELS MEYN.

(14)

(Slot)

**D**at waren Grace en Ravnsbjerg. Zij had haar hand in de zijne gelegd en hij had zijn sterken arm om haar schouders geslagen. Hij voelde nu, dat, hoe slecht hij er zelf ook aan toe was, er toch iemand was die behoefte aan zijn steun had; en Grace vergat in zijn armen alle gevaren. Zij hadden bijna een uur gezeten, toen Spange de stilte verbrak.

„Zoo kunnen we hier niet blijven zitten,” zeide hij. „Het is veel beter om, door en door nat als we zijn, dadelijk verder te gaan en te probeeren om warm worden.”

Hij stond op en rekte zich uit.

„Hallo,” riep hij plotseling, met een blik naar het dak, „ze zitten ons achterna!”

Allen vlogen op.

Hij had gelijk. Beneden in het dal kwam een groote schare gewapende inlanders in galop naar het bosch geheld. Onze vrienden zochten dekking achter de boomen, en de vooruitstormende vijand werd ontvangen met een kogelregen van de machinegeweren, die hem opeens stil deed staan. Zij wilden anderen verrassen en werden zelf verrast.

De warme ontvangst ontnam hun volkomen den moed, maar het duurde niet lang of er kwam versterking aangesnel. Het was of een heel wespennest van kleurlingen de Europeanen te lijf wilde. In dichte zwermen stormden zij naar het bosch.

Plotseling stiet Mac Cripps een vloek uit en wierp zijn geweer weg. Hij had geen patronen meer. Weldra verkeerden de anderen in hetzelfde geval.

Het onverwacht ophouden van het vreeselijke gevecht deed de aanvallers aarzelen. Zij dachten blijkbaar aan een hinderlaag. Daarom duurde het even voor zij zich verder waagden.

Onze vrienden lagen achter de stammen van het oerwoud, gereed om hen te ontvangen met den vinger op den haan van de revolver. De oude professor en Grace hadden op zich genomen de wapens te laden als zij afgeschoten waren.

Een moorddadig saldo wierp de vijand terug en nu nam de strijd weer in hevigheid toe.

Tegelijkertijd begon het onweer weer en trokken dichte, donkere wolken boven de hoofden der strijders samen. Er barstte een vreemde, korte donderslag los, juist toen de blanken een saldo afgeschoten hadden en de aanvallers door de warme ontvangst uit het veld geslagen waren.

„De hemel behoede ons!” riep Mac Cripps, „de bliksem is ingeslagen.”

De daverende onweerslag had tengevolge dat een vooruitstormende troep wilden ter aarde stortte. Er klonk een nieuwe slag en een nieuwe troep verhuide naar hun voorvaders.

Mac Cripps zette een nadenkend gezicht. Dit scheen hem meer dan bovennatuurlijk.

Maar zijn angst verdween toen er een nieuwe slag klonk en hij het lawaai herkende. Het was een waar gewearsalvo.

Nog een slag en heel de vooruitstormende schare sloeg op de vlucht. En uit het bosch achter hen stormde in dicht aaneengesloten rijen een regiment soldaten met helmen op en in khaki uniform. Een jonge officier zwaaide den sabel, die in de doorbrekende zon een aureool van licht om zijn hoofd vormde. Met de bajonet op het geweer stormden de soldaten voort en weldra was de vijand verdwenen.

Nu brak de heldere zon geheel door, zoodat de boomen van het bosch met de diamanten regendropfels op de bladeren glinsterden en fonkelden. De donkere wolk boven de hoofden van onze vrienden loste zich op in de warme tropenlucht, en nu begreep Mac Cripps wat het was, wat hem zoo verbaasd had. Geen bliksemstraal had de vijanden gedood, geen hemelsch vlammenzwaard had de kleurlingen tegengehouden. Neen, het was niets anders geweest dan een moderne vliegmaschine met niet minder moderne machinegeweren.

Lord Millworth sprong naar voren.

„Pearson,” riep hij met de volle kracht van zijn longen. De jonge officier, die het commando over de soldaten had, keerde zich om en weldra drukten de twee mannen elkaar de hand.

Daarop volgde de verklaring.

Luitenant Pearson was door de Engelsche regeering uitgezonden op een militaire expeditie om den beroemden geoloog, professor Marcus Stone te vinden, die een paar jaar geleden in de Andesbergen verdwenen was. Na veel moeite was de expeditie de onbegaanbare bergpassen over gekomen en was het doel bereikt. Dubbel groot was de verrassing, toen Pearson nu ook zijn ouden vriend Lord Richard vond.

„U bent een gelukkig man,” riep de jonge Engelsche officier uit, toen hij Ravnsbjerg de hand drukte, „wat u bereikt heeft, daar hebben verscheidene Engelsche flinke kerels tevergeefs op gehoopt.”

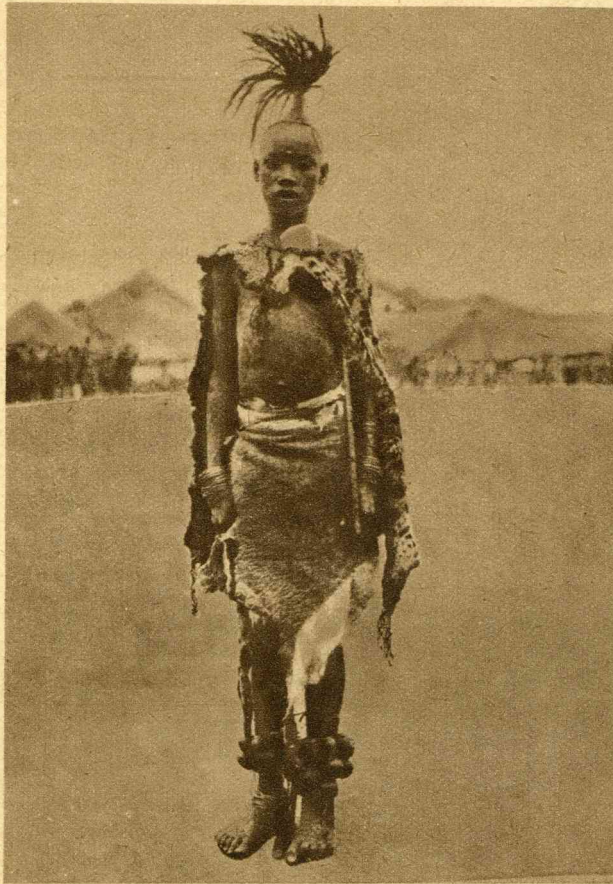
De journalist glimlachte.

„De pers gaat overal voor,” lachte hij.

Grace legde stralend van geluk haar hand in de zijne.

„Ik wou dat ik ook journalist was,” zuchtte de jonge luitenant.

„Maar het is niet de journalist, het is de mensch in hem, dien ik liefheb en bewonder,” zeide Grace, „en nu moet hij toonen dat de *journalist* houdt, wat de *man* beloofd heeft.”



DE SMITHSON-EXPEDITIE DOOR AFRIKA.

Het Smithsonian-Instituut te Chicago (Amerika) heeft een expeditie door Afrika gemaakt en aldaar zeer vele interessante foto's opgenomen. Een dezer foto's kunnen wij hierboven reproduceeren. Zij stelt een jongen krijger voor van den Wahoetoestam. Hij heeft dansschellen aan zijn voeten. Zijn kleeding bestaat uit een schortje, vervaardigd van een GAZellenhuid; om zijn schouders draagt hij het vel van een Ginsterkat.

EEN ONTMOETING  
door Cissy van Marxveldt

**M**ug en blij sprong ze uit den trein op het zonnige perron. Ze dacht: „Goed, dat Louis het niet ziet. Ik ben zéér waardig geworden de laatste jaren. Want zoo sprong ik vroeger uit elke tram. En nog voor hij stilstond.”

Ze liep het lange perron af, een van de eersten, en haar voeten dansten bij de trappen neer, zoo zorgeloos, alsof ze een H.B.S.-kind was, dat met vakantie ging. Ze knikte tegen den controleur, die haar kaartje aannam, en onwillekeurig keek hij haar even na. Als hij een dichter geweest was, had hij kunnen denken, dat hij den zomer in het gezicht had gezien.

Onder de stationsbekapping bleef ze staan. Ze schrok altijd even terug, wanneer het rumoer van de stad op haar aandreunde. Dan dacht ze: „Daartusschen hoor ik niet meer. Iedereen zal me kunnen aanzien, dat ik van buiten kom. En ik geloof, ik durf ook niet goed...” Maar dan ademde ze diep op, en ze schoof vlug langs een rij auto's waarvan één zich met luidruchtig getoeter losmaakte, en voorbij de trams, die haastig kwamen aanbellen. Eenmaal op het Damrak ging ze langzamer loopen, onwillekeurig namen haar voeten de eigenaardige stadspas over, en haar witte schoenen tripten een weinig behaagziek, terwijl haar heupen licht wiegden. Ze zag zich in een winkelruit gaan, nog een vijf figuurtje had ze, en die slappe witte hoed — ze glunderde even — stond goed bij haar bruinverbrande gezicht. Gelukkig, dat ze zulk lichtblond haar had, anders zou ze misschien al grijs zijn geweest, zooals de dame, met wie ze gereisd had, en die zeker niet ouder was dan zij...

Ze bleef voor veel winkels stilstaan. Ze zag een blouse, die ze graag zou willen koopen, maar die Louis zeker bespot-

telijk zou vinden, zulke korte mouwtjes en dan die vlinderstrikken op zij. Hij zou zeggen, o, ze zag zijn halfdichtgeknepen oogen en zijn sarcastischen mond: „Wat is dat? Een onderlijfje?” Ze had de handen in de zakken van haar witte jasje gestoken en ze wipte licht op haar hakken. Die hoed, ja, die hoed zou haar staan, diep in haar oogen. Bijzonder was die heerlijk-brutale opgeslagen rand. Met een lichten zucht draaide zij zich om, als Louis maar niet zoo verzet was op degelijke overhemden met een effen dasje en op panamahoeden, of nóg liever matelots met een zwart onopvallend lint. Als Louis maar heelemaal niet zoo hopeloos degelijk was en zoo burgerlijk-braaf.

Maar dan hief ze haar kin. Vandaag was haar dag; vandaag wilde ze alleen jong zijn. Om haar bruiste het stadsleven. Een man met een kar deed haar door zijn oorlogskreet op het trottoir springen. Ze lachte opeens, zoodat een heer, die haar voorbijging, haar aankeek en nog eens omzag. Maar dan voelden haar vingers in haar mantelzak het slordig opgevouwen boodschappenlijstje, door Juf zoo zorgvuldig en peuterig-netjes geschreven.

„Stel, dat ik al de boodschappen eens vergat,” dacht ze kwajongensachtig. „Dan zou ik morgen weer naar stad moeten. Wat zou Louis kijken!” Hij vond het al overdreven, dat ze de onderkleertjes van Joop en Guus niet in het dorp koopen kon. Ze had een heelen avond geprotesteerd, en eindelijk wanhopig uitgeroepen: „Ik weet wel, je ziet ze het liefst in jaeger met lange mouwen.”

Daarop was Juf binnengekomen, die haar rechtzinnigen mond nog wat strakker getrokken had. O, ze had best zin om allemaal fijne, ondegelijke dingen te koopen, voor Pop van die luchtige onderrokjes en hemdjes met een blauw lintje erdoor. Of een kanten wissenwasje van een jurkje, dat in twee uur stuk en vuil zou zijn, maar waarin kleine Pop toch even een sprookjesprinsesje zou lijken. En voor Annie... ja, die zou al best zoo'n zijden manteltje kunnen dragen, rose, met een muts erbij. Stel, dat ze daarmee eens thuiskwam... nee, morgen zou het natuurlijk worden bezorgd. Ze zou dan de touwen roets, roets, doorknippen, niet lospeuteren zooals Juf, en op de groote eetkamertafel zou ze uitstallen al die schuimige luchtige, ondegelijke heerlijkheden... Haar oogen tintelden toen, als ze zich het gezicht voorstelde van Louis en Juf, en ze zag het glanzende snuitje van Annie, die net was als zij. Pop was nog te klein, en den jongens, dien zou het niet interesseeren, maar Annie, voor Annie zou ze wat leuks meenemen, een doos mooie zakdoekjes of een aardig armbandje.

Ze keek op haar horloge. Het was bij elven. Nu kwam Juf thuis met Pop voor haar bekertje melk. Ze zag in gedachten hoe het kind de groote olifant op wielen over de tuinpaden trok, een verveeld handje rustte in Juf's dorre hand. Maar af en toe bewoog het handje ongeduldig, als een onrustig vogeltje. Nog een uurtje dan kwamen Annie en de jongens thuis. Als vader er nog niet was, en niet voor de serredeuren naar hen stond uit te kijken, dan duwde Joop al fietsend met zijn linkervoet het tuinhek open, en liet zijn beenen langs het grint slieren, dat weerspanning knerpte. Guus kwam altijd bedachtzaam oud-mannetjes-achtig achteraan. Ze bestudeerde weer, al loopend, het boodschappenbriefje. Juf teekende gewoonweg de letters, kijk nu eens zoo'n „N”, 'n dunne ophaal en twee prachtige, geleidelijk dikker wordende neerhalen. Het irriteerde haar opeens, zooals Juf's heele manier van doen haar soms ziedend kon maken van rebelschheid, die ze uitvierde in woest piano-spelen of in soms toomloos wegracen op haar fiets. Maar ze was de laan nog niet af, of ze dacht: „mevrouw Dickhout-Vermeer kan me net zien, als ze in den tuin zit. En ik kan een kennis van Louis tegenkomen.”

Dan ging ze altijd zoet in een bezadigd vaartje over. Louis noemde Juf, die al twintig jaar in de familie was, een juweel.

\* \*

Ze keek met aandacht door het zaaltje, waar maar weinig menschen zaten. Een haastige zakenman, die laat was voor de beurs, en nu vlug zijn bouillon dronk, een oude dame met een jong meisje, dat schichtige, onhandige bewegingen had, en een paar jonge mannen, vermoedelijk studenten, die met de hoofden dicht bij elkaar zaten te fluisteren en dan met gloeiroude koppen het luid uitschaterden. Die lach scheurde onharmonisch de stilte van het zaaltje stuk. Aan een tafeltje tegenover het hare zat een heer alleen, verborgen achter een krant. Hij had al gegeten en zijn koffie stond op het blaadje koud te worden. Ze bestudeerde zijn handen, die gespierd en sterk leken; zijn nagels waren kort, maar goed verzorgd. Ze dacht: „Ik wou dat hij eens opkeek. Zou hij kaal zijn?” — Dan joelde plotseling zoo'n opgewonden proestlach door het zaalje, dat ze wat verschrikt maar toch ook zelf bijna lachend den kant van de studenten uitkeek. Een krant ritselde, en terwijl een lachje haar gezicht nog verzonnicde, zag ze in de scherpe, grijze oogen van den man tegenover haar. Hij keek haar zoo uitvorschend aan, dat ze zich verlegen voelde worden, en naar de spijskaart greep. De krant ritselde, en ze dacht opeens verontwaardigd: „Nu gaat hij warempel weer lezen.” En haar vingers draaiden den ring met den grooten diamant, die haar trouwring bijna geheel bedekte om en om.

Het zaaltje werd leeger. De studenten gingen samen lachend heen, en ook de oude dame met het jonge meisje waren al weggegaan. Het meisje had haar taschje laten vallen en een stoel die achteruit geschoven stond, omgestooten. De beursman was weggehouden, terwijl hij met zijn papieren servet als een vlag te zwaaien scheen. En eentonig en somber kwam door de open ramen het geklep van de Beursbengel. Ze voelde zich plotseling loom en heel ontmoedigd. Nog een paar uurtjes maar, dan was haar dag weer voorbij.

(Wordt vervolgd).



# VOOR IEDEREEN



Officier (tot matroos, die hem van verdrinken gered heeft): „Dank je, Smit. Morgen zal ik je bedanken in tegenwoordigheid van alle manschappen”.

Matroos: „Doe dat niet luit. Zij zouden me half dood slaan.”

## Grapjes.

Hij was erg gierig en hij was er altijd op uit, om wat andere menschen betalen moesten gratis te krijgen. Vooral op kosteloze dokters-adviezen was hij fel. Op zekeren dag, toen hij door hevige pijn in zijn keel gekweld werd, was het lot hem gunstig: hij ontmoette den dokter op straat.

„Goeie mô-ge, dokter,” deed hij familiaar. „Mooi weertje, niet? Gaat u ook naar den zeilwedstrijd of heeft u het te druk? Apropos — ik wou U eens vragen: wat zoudt u geven voor pijn in de keel?”

De dokter kende hem.

„Niets,” zei hij. „Ik heb niet graag een zeere keel. Dank U!”

Nerveuze moeder (tot haar zoontje, die van de trap gevallen is en nu op een buil aan zijn hoofd zit te wrijven): „Ben je naar beneden gevallen, arme jongen!”

Haar niet-nerveus zoontje: „Nee, ik viel naar boven, en heb mijn hoofd tegen den zolder gestooten.”

Kleine Henry moest na zijn eten altijd danken. Toen hij met zijn ouders in een restaurant at, maakten zij geen uitzondering. Toen de kellner het leege servies had weggehaald, zei moeder: „Nou moet je even danken, Henry.”

Henry keek verwonderd op.

„Maar,” wierp hij tegen, „we hebben er toch voor betaald, niet?”

Het was twee uur 's morgens. Een politieagent zag een verdacht uitzienend man rond een bepaald huis sluipen. Hij sloeg hem eenige minuten gade en wendde zich toen tot hem.

„Hé, zeg, wat mot je hier bij dat huis?”

De man richtte zijn lodderige oogen op zijn ondervrager.

„Ik wacht alleen maar tot de dame die daar woont naar bed gaat, agent,” zei hij. „We zijn namelijk getrouwd, moet je weten.”



Klant: „Als je zoo'n probaat middel tegen kaalhoofdigheid hebt, waarom gebruik je het dan zelf niet?”

Kapper: „Ach mijnheer, ik offer mijn voorkomen op om mijn klanten te laten zien hoe leelijk een kaal hoofd is.”

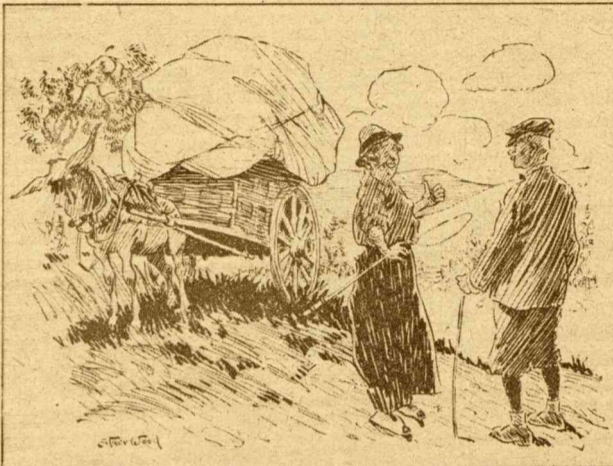
## Allerlei Wetenswaardigs.

Minnebrieven van twintig eeuwen geleden.

Bij de jongste opgravingen te Pompei werden verscheidene liefdesbrieven van patricische jonge dames aan succesvolle gladiatoren gevonden.

Zij werden ontdekt in de buurt van het dezer dagen opgegraven wijnhuis, dat bijna geheel in zijn vroegeren toestand van 2000 jaar geleden is hersteld. De brieven waren op ivooren tafeltjes geschreven. Een ervan is gericht aan den gladiator Strax, die volgens de meening van den directeur van 't museum te Napels, den hooggeleerden Vittoria Spinazzola, een „barbaar” van Britschen oorsprong was.

De jonge dame wendt zich in dit schrijven met de volgende bewoordingen tot den kampvechter: Ben je misschien Phoebus Apollo in de gedaante van Hercules? Inderdaad je bent een god voor mij. Je schoonheid en kracht hebben mij alle andere mannen doen vergeten. Ik ben jong en men zegt, dat



„Wil u alstublieft een duwtje geven mijnheer? De vracht is een beetje zwaar voor één ezel om den heuvel op te komen.”

ik mooi ben. Ik wacht je geliefde, bij den tempel van Isis.

Volgens inscripties op de muren onder portretten van gladiatoren waren Chloe, Lydia en Cornelia hun minnaressen.

Ook zijn er tafeltjes gevonden, welke zorgvuldig in een kast opgeborgen lagen, die vermoedelijk aan een ouden woekeeraar en geldschietster heeft toebehoord. Zij zijn schuldbekentenissen van jonge lieden, die blijkbaar veelvuldige bezoeken brachten aan dezen bankier, om geld voor hun feesten en pleiziertjes van hem los te krijgen.

## Biljarten.

TECHNISCHE TOELICHTINGEN. — HET PIQUEEREN.

II.

In het vorige stukje hebben wij gezien dat het noodzakelijk is om bij het piqueeren de stootbal millimetrisch op de juiste plek te treffen en dat ook maar de geringste afwijking hiervan het niet-caraboleeren ten gevolge moet hebben.

Hiermede is tevens gezegd dat de pommerans der queue voor wat den vorm betreft geenerlei afwijking mag hebben, terwijl ook de veerkracht zoodanig moet zijn dat de stootbal goed „gepakt” wordt.

Tegen dit onderdeel der biljarterij wordt echter bij voortduring zeer zwaar en menigvuldig gezondigd. Want het aantal onbruikbare queues in diverse biljartgelegenheden is legio en er zijn zelfs vele zaken, waaronder met meerdere biljarts, waarin geen enkele bruikbare queue aangetroffen wordt. Wel, in plaats daarvan, kromme stokken met te harde of te zachte, te dunne of te dikke, onregelmatig gevormde of loszittende of in het geheel geen pommeransen. In gelegenheden waarin biljartverenigingen domicilieeren is dat doorgaans wel in orde. Deze verenigingen toch bestaan hoofdzakelijk uit liefhebbers van het biljartspel, tellen meerendeels goede krachten onder hunne leden en deze weten tenminste welke eischen aan het materiaal gesteld kunnen en moeten worden.

\*\*

Het lijkt, alsof, bij het maken van een piqueerstoot, de speler de queue heel licht vasthoudt en dit instrument langs duim en wijsvinger van de op het biljart geplaatste hand maar losjesweg heen en weer beweegt. Inderdaad echter houdt de geroutineerde biljarter de queue wel zoo stevig tegen de linkerhand aangedrukt, dat zijwaartsch uitschieten al evenmin mogelijk is als, bijvoorbeeld, bij het maken van een trekstoot. Dit aandrukken nu veroorzaakt juist de zwaarigheid bij het piqueeren.

Het moet op de volgende wijze bewerkstelligd worden: men houdt de queue tusschen duim en wijsvinger der linkerhand en drukt met den middenvinger het ondereind naar zich toe, d.w.z. tegen de op het biljart geplaatste rechterhand. Dat het met den vinger gebeuren moet en niet met de geheele hand komt doordat de pols vrij moet blijven voor den stoot die voor iedere situatie verschillend doch in elk geval een hoogst gevoelige is.

In de volgende rubriek zal dit nader aangetoond worden.

BILJARTER.

PROBLEEM No. 8.

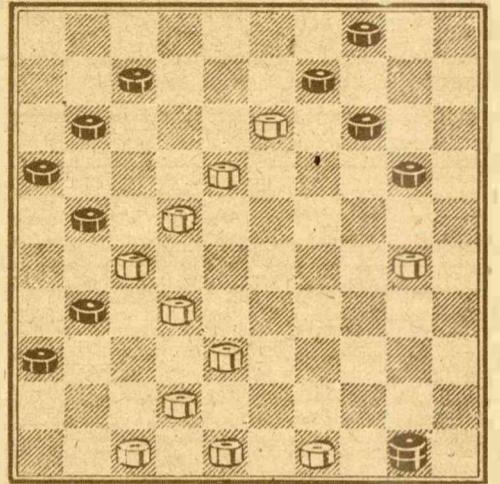
Auteur: E. Boissinot, Marseille, opgedragen aan den heer G. J. A. van Dam.

Stand: Zwart 4, 7, 9, 11, 14, 16, 20, 21, 31, 36 en dam op 50.

Wit 13, 18, 22, 27, 30, 32, 38, 42, en 47—49.

Wit speelt en wint!

Zwart: 11.



Wit: 11.

Oplossing Probleem No. 7. (Boissinot.)

Wit speelt 41-37, 46-41, 17-12, 12-34, 35x4 en wint!  
Zwart steeds gedwongen.

## Gulden Woorden.

Och, d'ouders teelen 't kint en maecken 't groot met smart.  
Het kleine treet op 't kleet, het groote treet op 't hart.  
Vondel.

Gelijke liefde kan gelijke liefde kweeken.  
Vondel.

Begeerte groeit te meer door 't vierige verlangen.  
Vondel.

Hoe verder van het vier, hoe minder zorg voor zegen.  
Vondel.

Niet allen zijn vrij, die met hun ketens spotten.  
Lessing.

De mensch groeit, wordt sterker naarmate hij zijn doel  
hooger stelt.  
Schiller.

Ook de geringste kracht is voldoende om te breken, wat  
reeds geknakt was.  
Ovidius.

Iets vreezen en hopen en wat bezorgd zijn moet de mensch  
voor den komenden morgen.  
Schiller.



Zij: „Je interesseert mij buitengewoon — zooals nog geen man ooit gedaan heeft”.

Hij: „Ja! Dat zei je me gisterenavond ook al.”

Zij: „O, was jij dat?”

# VOOR ONZE HUISMOEDERS

## Nuttige Wenken.

*Hoe men de kwaliteit van vleesch onderscheidt.*

Goed ossenvleesch ziet er helderrood uit, het vet wit. Koeivleesch is minder rood, het vet geelachtig.

Goed kalfsvleesch is stevig, van te jonge dieren sponzig.

Goed schapenvleesch is donker, minderwaardig vleesch bleekrood getint.

Goed varkensvleesch moet er bleekrose uitzien en goed wildbraad heeft als het versch is een donkere tint.

*Vleesch van oude dieren.*

Vleesch van oude dieren is altijd moeilijk te koken; het is echter gemakkelijk malsch te maken, als men het één dag voor het gebruik in een linnen doek wikkelt en op een warme plaats houdt.

Taaie vleesch wordt malsch, als men brandewijn door het water doet, waar het in gekookt wordt.

## WAT JAPANSCHES DIENSTBODEN IN HUN MEESTERSEN ROEMEN EN LAKEN.

*Tout comme chez nous . . .*

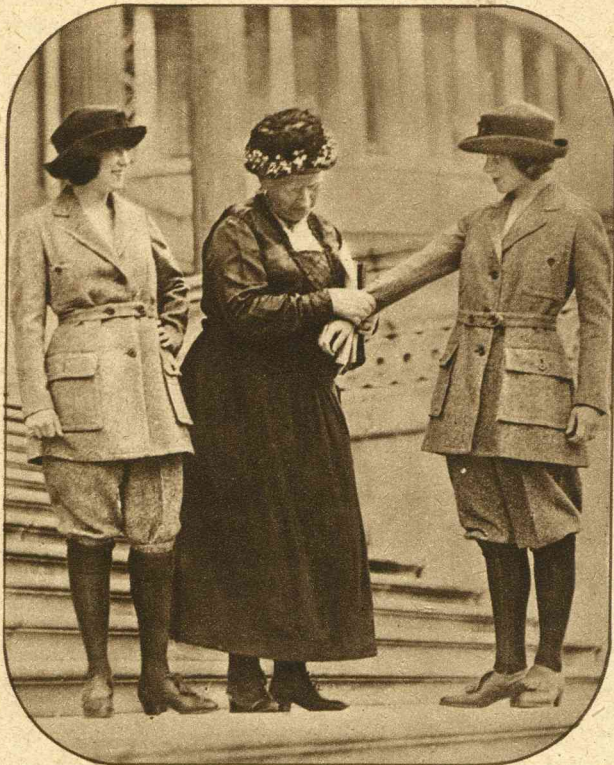
Een philanthropische vereeniging in Japan heeft een onderzoek ingesteld naar de wenschen der dienstboden in dat land. Drieduizend gediensigen hebben een enquête-formulier ontvangen, en reeds hebben tweeduizend van hen hun wenschen en grieven blootgelegd. Aan dezen voorloopigen uitslag, die erop wijst, dat de Japansche dienstbode al evenzeer als de onze, een goede behandeling vóór alles prefereert, ontleenen wij het volgende.

De eerste vraag luidde: „Wat hindert u het meest?”

1625 ondervraagden hebben hier zonder aarzelen op geantwoord, dat onder de dingen, die haar hinderden, in de eerste plaats de onverdiende verwijten vielen, die zij zoo vaak te slikken kregen. 1036 anderen vonden het vervelend, steeds genoodzaakt te zijn, zoo laat naar bed te gaan. (Men moet namelijk weten, dat het in Japan de gewoonte is, dat de vrouwelijke bedienden hare meesters steeds goedennacht wenschen, hoe laat deze ook mogen thuiskomen.)

„Wat verschaft u het meeste genoeg?” luidde de tweede

vraag. Een meerderheid van 1858 dienstboden was het er over eens, dat dit het ontvangen van verdienden dank van haar meesters was. „Een beetje geld,” en „wat vrije tijd” konden ieder slechts een stemmen aantal krijgen van 1055. De meest geliefde ontspanning van de Japanners is natuurlijk ook de bioscoop. 1896 verklaarden dit zonder omwegen,



EEN NIEUW AMERIKAANSCH SPORT-COSTUUM VOOR DAMES.

Op onze foto ziet men twee amerikaansche dames in een nieuw sportcostuum dat op 't oogenblik in Amerika zeer geliefd is. De beide dames zijn in gesprek met de eenige vrouwelijke vertegenwoordiger in het Amerikaansche Parlement, Alice Robertson.

terwijl het theater slechts een minderheid van 250 kon behalen. En slechts zeven kamermeisjes verklaarden, dat zij haar werk de aangenaamste bezigheid vonden!

De laatste vraag luidde, wat of zij nu wel boven alles verkozen en 1673 antwoordden, dat zij het allerplezierigst vonden, als behoorende tot de familie te worden behandeld; 723 stelden zich al met een beetje vriendschap en goedheid tevreden en eenzelfde aantal verlangde niets meer dan slechts eens per maand een rustdag.

Dit laatste is alleen niet comme chez nous . . . Bij ons zijn de meisjes wel wat meer eischend.

## Recepten.

Ijspudding.

Benodigd:

- 2½ ons rijst;
- 3 citroenen;
- 5 ons suiker;
- een paar lepels arak;
- wat bessengelei.

Bereiding:

Men zet de rijst met driemaal zooveel water te koken tot ze gaar is. Dan doet men er de geraspte schil van één, en het sap der drie citroenen met 5 ons suiker bij en laat alles even koken. Bij het afnemen roert men er een paar lepels arak door. In den vorm legt men de kluitjes bessengelei er tusschen. Zoo koud mogelijk opdienen.

Frambozenijs.

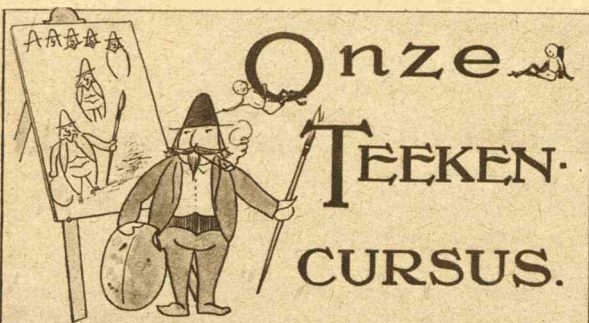
Benodigd:

- Frambozen;
- 5 ons suiker;
- 2 citroenen.

Bereiding:

Wrijf de frambozen door een zeef, en zorg dat er geen pitjes door gaan. Heeft men 5 ons sap gekregen, doe er dan evenveel suiker en het sap der twee citroenen bij. Roer dit zoo lang tot de suiker geheel gesmolten is en doe het dan in de ijsbus.

# VOOR DE JEUGD



## Vierde Les.

Mijn nichtje Hilda schreef mij een brief:  
„Oom Tom ik vind je heel erg lief,  
„Als U nu eens een mooi portret  
(„Want U kunt immers zoo goed teekenen)  
„Van mij in Panorama zet  
(„Maar zonder iets er voor te rekenen.”)

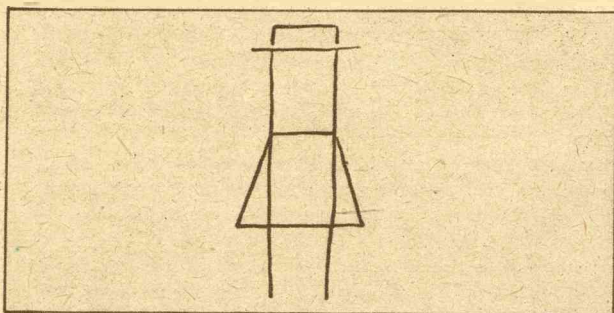


Wat zeg je nu wel van zoo'n snoes?  
Zoo'n opdracht is niet voor de poes!  
Want stel je het geval eens voor,  
Dat al mijn duizenden nicht' en neven  
(Ik kwam er in geen jaren door!)  
Mij allemaal zoo'n briefje schreven.



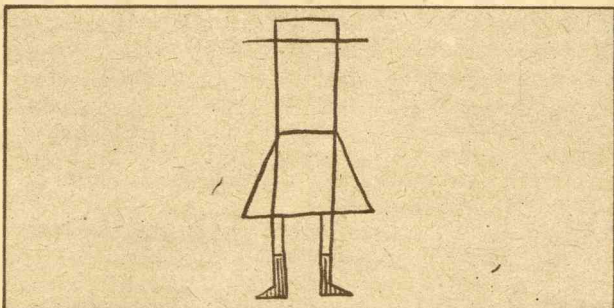
Doch voor dit enkele geval  
Is weigeren nu toch al te mal.  
Wij zullen daarom voor deez' keer  
Die lieve nicht haar zin maar geven.  
Dus: allen ijverig in de weer  
En doen wat hier wordt opgegeven.

Uit H 't begin van Hilda's naam  
Stellen wij haar beeltenis te zaam.  
Je hoort toch zeker wat ik zeg?  
Zit mij dan niet zoo aan te gapen,  
Want anders stuur ik jullie weg!  
Je lijkt wel een troep domme schapen!

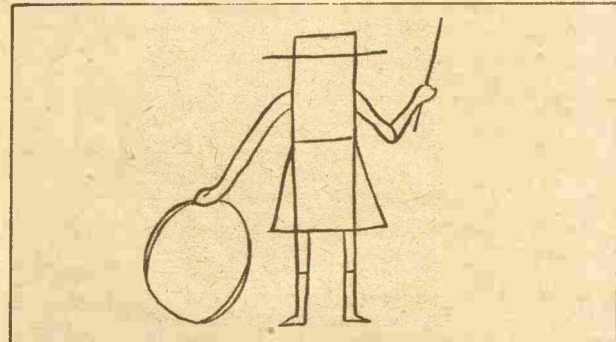


Een H dus, neen, 't is geen grap;  
Er onder en erop een schrap.  
Zoo, snap je nog niet wat 't wordt?  
Je hebt j'er niet mee te bemoeien,  
Doet wat ik jullie zeg, verdort!  
Wat zitten jullie toch te knoeien.

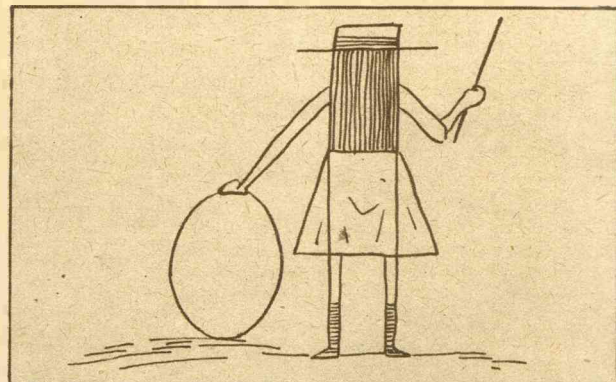
Nu nog een schrapje hier en daar  
En hoed en beenen zijn reeds klaar.  
De armen sierlijk, niet te stijf,  
De rechterhand omhoog geheven,  
De linker 'n weinig van het lijf,  
Daarmee den hoepel voortgedreven.



Nu rest ons nog een enkele plicht,  
Dat is het teekenen van 't gezicht.  
Hm, da's een lastige korveel  
Hoe zullen we daar ons nu uit redden?  
Want valt haar beeltenis niet mee,  
Dan lacht ze ons uit, dat durf ik wedden



Dat is nu heusch toch al te mal . . .  
Hè, wat? . . . Hoezee! Ik ben er al!  
Vul 't bovenvak met strepen, vlug!  
Dat moet haar hangend haar voorstellen.  
Dan zien we Hilda op haar rug!  
Fiat! 'k Ga gauw een lijst bestellen!



## Oplossing Prijsraadsel XXI.

De oplossing van den rebus is *Lichtenberg*. De prijs viel ten deel aan *Walter Voorhoeve*, Zwolle.

## Ons Babbelhoekje.

*Jeanne Verheyen.* — We vinden het niet noodig voor onze Belgische lezers dezelfde bepaling te maken als voor onzen Afrikaanschen neef kort geleden. In de vier of meer weken die verlopen tusschen het plaatsen van een prijsraadsel en de oplossing, heb je ruimschoots tijd om je oplossing in te zenden.  
*Adrie v. d. Oldenhoven.* — De meeste inzenders hadden evenals jij Brandenburg geraden; dat was er echter niet van te maken. Zie maar! Er stond een kaars of licht, een paar letters en een dwerg waarvoor twee apostrofen staan, hetgeen beteekent dat van het woord „dweg” de twee voorste letters afvallen = erg. Men krijgt dus: Licht-n-b-erg. OOM TOM.

**HET GEHEIM**  
VAN HET  
**ZWARTE HUIS**  
DOOR FLORENCE WARDEN

(26)

**D**E rest van den avond maakte meneer Reener muziek met me; mevrouw was naar haar kamer op de eerste verdieping gegaan. Hij praatte opgewekt met me over de aanstaande reis en zei dat ik me daar in mijn nieuwe kleren als een prinses zou gevoelen. — „Ik vrees integendeel,” zei ik, „dat het me vreemd zal vallen me aan zooveel pracht en heerlijkheid te wennen!”

„Zeg dat niet,” verzekerde hij met een eigenaardigen glimlach, „vrouwen wennen juist aan niets zoo gauw als aan weelde. Wacht maar. Op reis zal je heel wat wijzer worden.”

Ik keek hem verwonderd aan, en hij vervolgde: „wees maar niet verbaasd. Wie weet hoe gauw ik je toonen zal dat er iemand is die de grootste weelde — en ook liefde is weelde! — nog niet goed genoeg voor je vinden zal.”

Die toespeling kon op niemand anders dan op Frits betrekking hebben en ik meende te gaan begrijpen dat meneer Reener iets met me voor had dat hij nog verborgen hield, maar dat een groot geluk voor me zou zijn. Ja, ongetwijfeld, hij wist iets van den omkeer in de gevoelens van mevrouw Breeland ten opzichte van mij, en het kon niet anders of hij had zich al met haar en Frits verstaan. En ook de omstandigheid dat hij mijn moeder had meegevraagd deed me denken, dat het daarginds als een sprookje zou worden, waartoe iedereen meewerkte om het zoo tooverachtig mogelijk te maken. Ik kon niet anders gelooven of meneer Reener deed alles wat maar in zijn macht was om mij gelukkig te maken.

Den volgenden morgen zei hij, op het punt van uitgaan: „niets voor de post mee te geven?”

„Nee, dank u,” zei ik en kreeg een kleur.

„Weet u dat zeker? Niets voor — Nizza, bijvoorbeeld, om iemand uw komst te berichten?” Hij stak schertsend een dreigenden vinger op.

„Nee,” zei ik weer, en dacht dadelijk daarop hoe akelig het eigenlijk was dat ik hem een halve waarheid zei en tegenover zijn goedheid zoo weinig vertrouwen stelde. „Ja — ik had wel een brief, maar . . . maar dien deed ik gisteren zelf op de post.”

„Gisteren?” vroeg hij snel. „Wanneer dan? En waar deed u dien op de post?”

„Ik — ik gaf hem aan de jongste juffrouw Breeland,” zei ik, en werd nog rooder.

Het was allervreemd om te zien; meneer Reener bleef glimlachen, maar zijn gezicht werd aschgrauw. „O,” zei hij rustig, „dat is best, hoor.” En hij verliet de kamer.

Ik voelde me ellendig. Natuurlijk was hij gegriefd omdat ik zoo achterbaks deed. Ach, wat was ik toch dom en onhandig! Hij had alle reden om boos en bedroefd te zijn.

Dien avond was hij vriendelijk maar terughoudend. Toen ik naar bed ging zei hij: „ik moet een dag eerder op reis. Van middag kreeg ik een dringend bericht om over te komen. U zult dus Donderdagmorgen samen met Corrie gaan.”

## XXVI

Dinsdagavonds, terwijl ik met Corrie in de zitkamer prentjes zat te kijken, werd er gebeld, en kort daarna kwam Anna binnen, met een verschrikt gezicht, en zei dat er een heer was om Sara te spreken.

„Nu, ik heb natuurlijk gezegd dat ze ziek is, maar hij wil me niet gelooven. En nu blijft hij maar in de hall staan, en meneer Reener is niet thuis. Wat moet ik nu doen, juffrouw?”

Ik ging met haar mee naar de hall en vond er een eenvoudig maar net gekleed man, die heel veel excuses voor zijn vrijmoedigheid maakte.

„U neemt me niet kwalijk — maar, bent u juffrouw Reener?”

„Nee, die ben ik niet.”

„Mevrouw Reener misschien?”

„Nee, Mevrouw Reener is ongesteld en kan niet ontvangen. Ik ben de kinderjuffrouw. Kunt u mij uw boodschap niet zeggen?”

Hij aarzelde.

„Wilt u misschien op meneer Reener wachten?”  
„Nu,” zei hij, „als ik u een oogenblik apart kon spreken . . .”

„Met genoegen,” zei ik en liet hem in de schoolkamer. De man maakte een gunstigen indruk.

Zoodra de deur achter ons dicht was, zei hij: „ik ben de broer van Sara, weet u.”

„O, juist.”

„Ik heb haar in jaren niet gezien, en nu 't me goed gaat zou ik willen dat ze bij me kwam wonen. Dan heeft zij een beter leven en ik heb meteen goeie hulp aan haar. Zoudt u willen zeggen dat er iemand voor haar is? Iemand — niet zeggen dat 't haar broer is.”

Ik had te doen met den man. „Ja — ik zou dat wel willen, maar, ziet u . . . 't Spijt me zoo, maar ze is ziek, erg ziek!”

Hij keek eer ongeloovig dan verschrikt. „Hé,” zei hij, „hier in de buurt hoorde ik dat ze laatsten Vrijdag nog niets mankeerde.”

„Dat is ook zoo. Maar Vrijdagnacht gebeurde er een ongeluk. Ze viel van de trap en deed zich ernstig zeer. Als meneer Reener komt, zal hij u wel nader



EEN ZWEVENDE UITZICHTTOREN.

De stad Köslin kan er zich op beroemen den merkwaardigsten uitzichtoren van geheel Duitschland te bezitten. Het is een vrijzwevend Paviljoen, dat een veertigtal personen bevatten kan. Een betonnen trap leidt erheen. De toren staat in het vrije veld in de omgeving van Köslin.

inlichten. Sara is hier al lang en wordt door de familie bijzonder gewaardeerd. Meneer Reener laat haar dan ook goed verzorgen.”

„Zoo, zoo,” zei hij, „ik ben blij dat te hooren.”

Ik wilde van een ernstige zieke, en in het bijzonder tegenover haar broer, geen kwaad zeggen, en bevestigde dus: „o ja, meneer Reener heeft volle vertrouwen in haar.”

„Dat vind ik prettig,” zei hij. „Ze is taai, en zal dus wel gauw opknappen. En dan hoop ik, dat ze bij me komt inwonen. Maar — als ik u vragen mag: ze heeft misschien een vrijer?”

„Ja,” antwoordde ik, een beetje aarzelend, „dat is zoo; tenminste . . .”

„Nu, zegt u 't maar,” zei hij gemoedelijk. „Past-ie niet goed op?”

„Hoor eens, u vraagt zoo veel!” ontweek ik, en op dat oogenblik kwam meneer Reener binnen.

Ik wilde juist zeggen wie de bezoeker was, toen deze met een hoofdknik naar meneer Reener zich kalmweg ontmaskerde door te zeggen: „ik ben van de centrale recherche.” Tegelijkertijd liet hij zijn ambtspenning zien.

„Centrale recherche?” herhaalde meneer Reener even kalm.

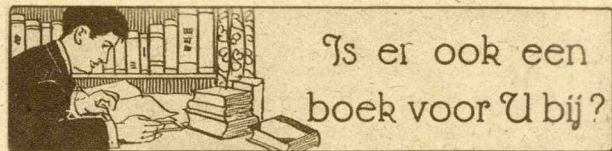
„Om u te dienen. Ik kom informeren naar uw dienstbode, meneer Reener, Sara Jansen.”

„En wat wilt u van haar weten?”

De man keek van terzijde naar mij.

„De juffrouw mag hooren wat u te zeggen hebt,” zei meneer Reener. „Ze stelt evenveel belang in Sara als ik. Dus: wat wilt u van mijn ouwe getrouwe dienstbode weten?”

„Ze wordt verdacht van medeplichtigheid aan den diefstal op de Weeresteyn.”



**KUNST.** Antieke Cultuur. Deel III: Grieksche Kunstgeschiedenis, door Dr. F. Muller Jzn., Groningen, Den Haag, J. B. Wolters.

Een zeer interessant, fraai geïllustreerd, en overzichtelijk geschreven werkje, dat velen van groot nut zal zijn!

**Egyptisch Vlechtwerk**, door E. Siewertsz van Reesma. Amsterdam, Van Holkema & Warendorf.

Onze lezeressen vinden in dit werk een handleiding tot het aanleeren der techniek van het zoo fraaie egyptische vlechtwerk. Vele verklarende platen en afbeeldingen van voltooide werkstukken verduidelijken den tekst.

**ZIELKUNDE.** Frederic W. H. Meyers, De menschelijke Persoonlijkheid en haar voortbestaan na den lichamelijken dood. Verkorte uitgave. A'dam, Maatschij voor Goede en Goedkoop Lectuur.

Een interessante studie over een belangwekkend onderwerp, die zeker veel besproken zal worden.

**TOPOGRAFIE.** Geïllustreerde Gids van Deventer en Omstreken. Deventer, van der Meulen's Boekhandel.

Een practisch werkje, dat niemand die in Deventer komt, vergeten mag zich aan te schaffen.

Ofschoon ik al begrepen had waar het heenging, schrikte ik toch bij deze woorden. Meneer Reener keek den rechercheur eenige oogenblikken met groote oogen aan, als vond hij geen woorden voor zijn verbazing; toen zei hij alleen: „onmogelijk.”

„'t Spijt me, meneer, maar de bewijzen zijn er.”

„Welke bewijzen hebt u?” vroeg meneer Reener ernstig.

„Verleden Vrijdag, des namiddags tusschen halfvijf en twintig minuten voor vijven, heeft men gezien dat Sara Jansen den inhoud van een zwarten tasch aan een man gaf, ergens hier niet ver vandaan. De man nam daarna den trein naar Amsterdam, tweede klas, maar aan het eerstvolgend station werd hij onwel, en toen ze hem in de wachtkamer droegen bleken er in zijn zakken juweelen te zijn. De politie werd gewaarschuwd, maar voor die verschenen was, wist de man te ontsnappen. Intusschen werden echter de getuigen opgespoord die gezien hadden dat Sara hem eenige pakjes gegeven had.”

Ik herinnerde me, dat Sara met dien zwarten tasch den vorigen Vrijdag op weg was gegaan, maar ik zei niets.

„Kom, kom,” zei meneer Reener, „dat is malligheid. Ik kan het niet gelooven. Ze is geen aangenaam mensch, maar door en door eerlijk.”

De rechercheur haalde de schouders op. „Wat doet een vrouw al niet voor haar vrijer!”

Meneer Reener keek even naar mij en vroeg: „heeft ze er een? Kent u hem?”

„Misschien. We hebben vermoedens.”

Meneer Reener keek ongeloovig.

„En nu zou ik dat meisje wel eens willen zien.”

„Goed,” zei meneer Reener. „Ik zal het de verpleegster vragen. Maar u zult haar niet kunnen verhooren, denk ik. Ze is te ziek.”

We gingen naar boven. Sara zag er afschuwelijk uit, met haar bleke gezicht onder het zwarte haar en het breede verband om haar hoofd. Ze was nog steeds niet in staat te spreken, en nadat de rechercheur eenige oogenblikken naar haar gemompel geluisterd had, gingen we weer naar beneden.

„U ziet wel dat ze in dezen toestand niet verhoord kan worden,” zei meneer Reener. „Maar ik ben bereid alles te doen om de justitie te helpen. Om te beginnen: wilt u vannacht hier blijven? Ik zal een kamer voor u laten klaarmaken naast die van mij en mijn vrouw. Juffrouw Bieling, wilt u de kookster vragen of ze daarvoor zorgt?”

Ik verwonderde me, dat meneer Reener blijkbaar weer in huis sliep, en dat hij van de „kookster” sprak en het werk niet aan Anna opdroeg. Maar ik voerde zijn bevel zonder iets te zeggen uit.

Het keukenmeisje bromde wat over de drukte, en waarom meneer nu juist Anna pardoos met vacantie had gestuurd als er een logé was, maar meneer Reener kwam zelf zijn order controleeren, en toen hield ze zich stil.

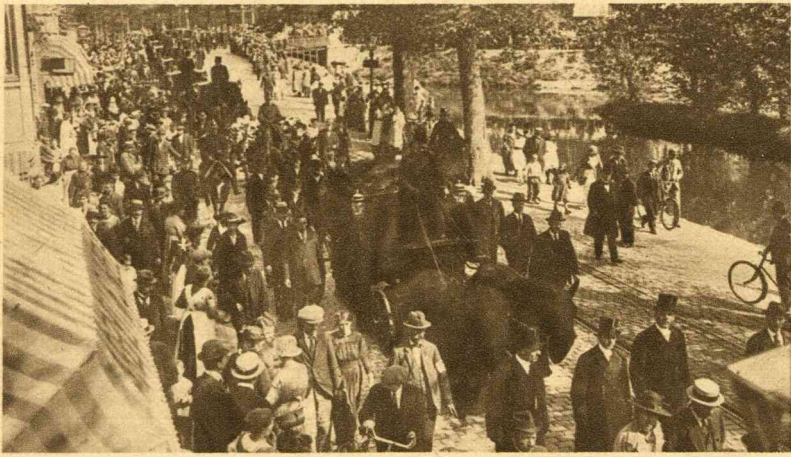
Meneer De Zwart, zooals de rechercheur heette, zat bij ons aan tafel, en werd behandeld als een welkome gast. Meneer Reener bewees hem allerlei beleefdheden, en hijzelf bleek een veel beschaafder en gezelliger mensch te zijn dan hij eerst, als de zoogenaamde broer van Sara, wel had willen lijken. Hij praatte heel onderhoudend en was uiterst hoffelijk tegenover mevrouw Reener, die hem met haar koelheid eenigszins scheen te overbluffen.

(Wordt vervolgd.)

**H. PANDER & ZONEN**

**DEN HAAG AMSTERDAM ROTTERDAM**

NIEUWE DESSINS  
**CRETONNES**  
BREED 125 CM. FI. 2.35 PER MR.



Links:

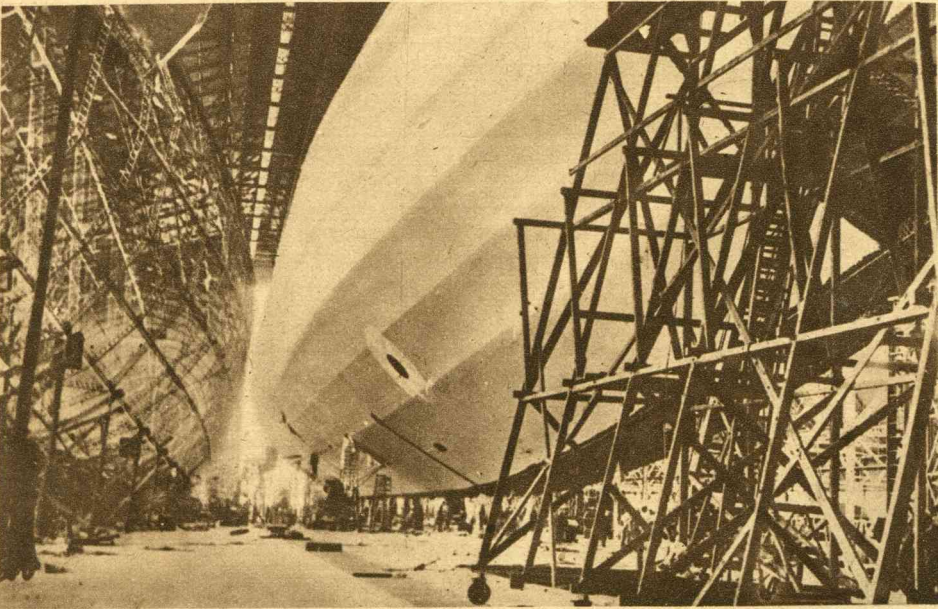
**De teraarbesteding van Heidsingen.**

Verleden week had op de begraafplaats Nieuw Eik en Duinen de teraarbesteding plaats van het stoffelijk overschot van den heer W. P. G. Heidsingen, lid der Tweede Kamer (S.D.A.P.). Onze foto geeft den begrafenistoet op weg naar het kerkhof.

Rechts:

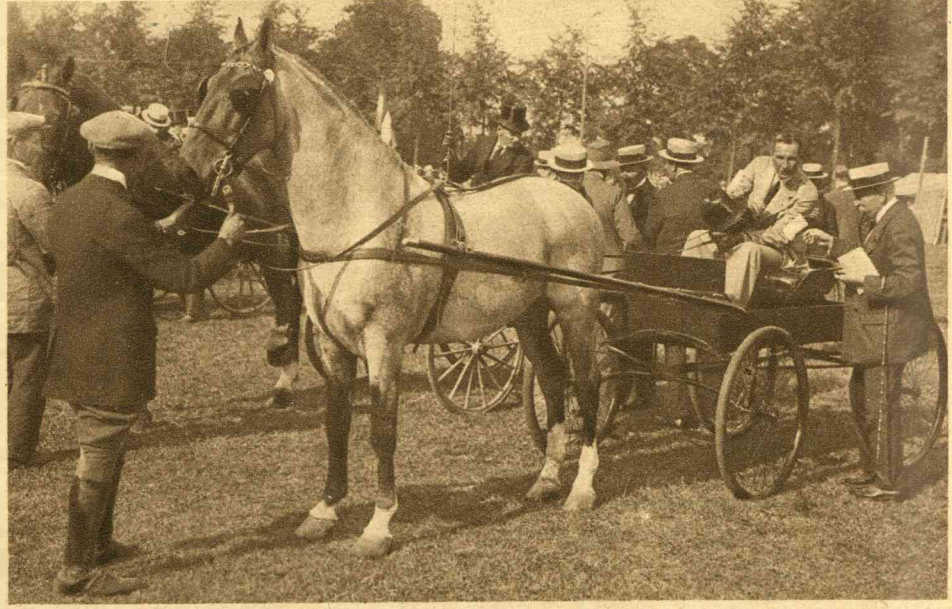
**Bij de Bossche Padvinders.**

John Mc. Duncan, een Schotsche pijper, was de vorige week de gast van de padvinders te 's-Hertogenbosch. Op onze foto ziet men de jongelui rond hun gast verzameld.



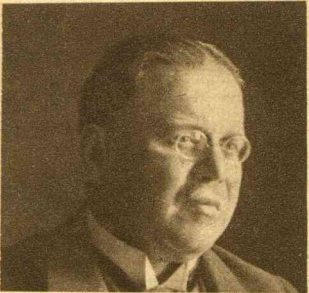
**De ramp van de „R. 38“.**

Het verongelukte Engelsche luchtschip, in zijn hangar



**Concours Hippique te Woerden.**

Op 24 en 25 Augustus had te Woerden een Concours hippique plaats. Onze foto geeft Hockwold-Cadet (eigenaar baron van Voorst tot Voorst te Elden), eersten prijswinnaar goedgekeurde dekhengsten.



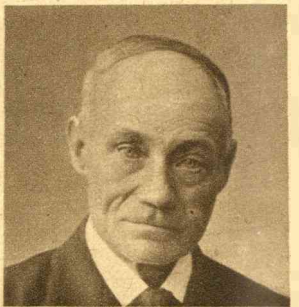
**Erzbergen vermoord.**

De oud-rijksminister van Financiën Erzberger, die in Bad Griesbach, waar hij met z'n familie vertoefde, op een wandeling vermoord werd.



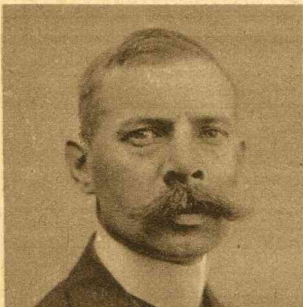
**Het café-restaurant te Schiphol**

In tegenwoordigheid van vele autoriteiten is verleden week te Schiphol een café-restaurant geopend. Onze foto geeft een interieur van het gezellig ingerichte café.

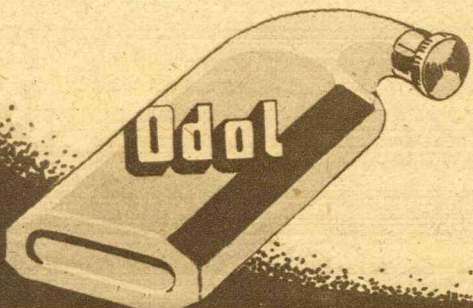


**Vijftig jaar getrouwd.**

Verleden week vierden Pieter Voorzaat (hierboven) en Susanna Johanna van Berkel (hieronder) te Leiden onder veel blijken van belangstelling hun 50-jarig huwelijksfeest.



**De heer E. H. Tenckinck,** de nieuwe commissaris van politie te Haarlem.



**Odol, van aangename smaak** en met een niet te overtreffen antiseptische werking, is bijzonder voordelig en goedkoop in het gebruik, terwijl het met **Odol-tandpasta**, dat hoofdzakelijk voor de mechanische reiniging der tanden dient, een volmaakte verzorging van mond en tanden waarborgt.

In het bijzonder treden de fijnkorrelige substantie, alsook de aparte smaak en aangename reuk van het Odol-tandpasta, op den voorgrond.



**Men vrage beslist Odol en late zich geen A...ol-, B...ol- of C...ol-tandpasta of andere merken aanpraten. Er is maar één Odol-tandpasta „Echt Lingner“.**